

สงครามการค้าสหรัฐฯ-จีน: บทบาทและดุลอำนาจที่แปรเปลี่ยนไปของสหรัฐอเมริกา

นภควัฒน์ วันชัย¹

วันที่รับบทความ: 25 ธันวาคม 2565; วันที่แก้ไขล่าสุด: 8 มีนาคม 2566; วันที่ตอบรับตีพิมพ์: 21 มีนาคม 2566

บทคัดย่อ

สงครามการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกา และจีนสะท้อนถึงการรักษาสถานะอำนาจของสหรัฐฯ ผ่านนโยบายทางเศรษฐกิจและนโยบายการต่างประเทศที่มีต่อจีน โดยแสดงให้เห็นถึงประสงค์ต่อการรักษา “สถานะ” อำนาจเดิม ดังนั้น ปัจจัยจากบทบาททางเศรษฐกิจของสหรัฐฯ และดุลอำนาจของสหรัฐฯ จึงเปลี่ยนแปลงไปตามการพัฒนาของเศรษฐกิจโลก ด้วยเหตุนี้วัตถุประสงค์ของการศึกษาในบทความชิ้นนี้ คือ 1) ศึกษานโยบายทางเศรษฐกิจที่มีความสำคัญต่อการรักษาสถานะอำนาจของสหรัฐฯ 2) ศึกษาบทบาทของสหรัฐฯ ต่อการแข่งขันด้านเทคโนโลยี และ 3) ทบทวนความเข้าใจต่อการรักษาสถานะอำนาจและบทบาททางเศรษฐกิจของสหรัฐฯ โดยนำทฤษฎีสมมาตรและสัจนิยม รวมไปถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องของบทบาททางเศรษฐกิจและปัจจัยทางด้านภูมิรัฐศาสตร์-ภูมิเศรษฐศาสตร์ประกอบการวิเคราะห์ ผลการศึกษาจึงพบว่า ดุลอำนาจของสหรัฐฯ และบทบาททางเศรษฐกิจจึงถูกท้าทายและเปลี่ยนแปลงไป เนื่องด้วยการก้าวขึ้นมาของจีนจากการแข่งขันทางเทคโนโลยีและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ดังนั้น ผลจากการแข่งขันดังกล่าวส่งผลให้สหรัฐฯ ต้องเสริมสร้างบทบาททางเทคโนโลยีเพื่อรักษาความเป็นผู้นำ ทั้งนี้ เงื่อนไขทางเศรษฐกิจไม่อาจเพียงพอต่อการรักษาสถานะอำนาจเดิม จึงกล่าวได้ว่านโยบายต่างประเทศของสหรัฐฯ ต้องปรับเปลี่ยนไปสู่การรักษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ประเทศกำลังพัฒนาจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการรักษาความเป็นผู้นำโลกของสหรัฐฯ

คำสำคัญ สงครามการค้า, สหรัฐอเมริกา, จีน, การแข่งขัน

¹ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ปทุมธานี 12121 อีเมล: naphakawatwanchai@gmail.com

The China-United States Trade War: Changing Roles and Balance of Power in the United States

Naphakhawat Wanchai²

Received: 25 December 2022; Revised: 8 March 2023; Accepted: 21 March 2023

Abstract

The China–United States trade war reflects the preservation of American power status through economic and foreign policy towards China. It reveals a desire to maintain an original power status. Therefore, factors related to the economic role of the United States (US) and the balance of power in the US change according to world economic development. For this reason, this article aims to study: 1) economic policies significant for maintaining US power status; 2) the US role in technological competition; and 3) US understanding of how to maintain power and economic status through asymmetrical theory and realism, including related research on the role of the economy and geopolitical-geoeconomic analysis. Results were that the US balance and its economic role are challenged and shifting. Chinese rise in technological competition and economic growth incites US competition. To maintain leadership, technological roles must be strengthened. However, economic conditions may be insufficient for maintaining the status quo. U.S. foreign policy developments may be needed to maintain U.S. global leadership in maintaining international relations and providing financial assistance to developing nations.

Keywords Trade War, United States, China, Competition

² Faculty of Liberal Arts, Thammasat University, Rangsit Center, Pathum Thani 12121.
E-mail: naphakhawatwanchai@gmail.com

1. บทนำ

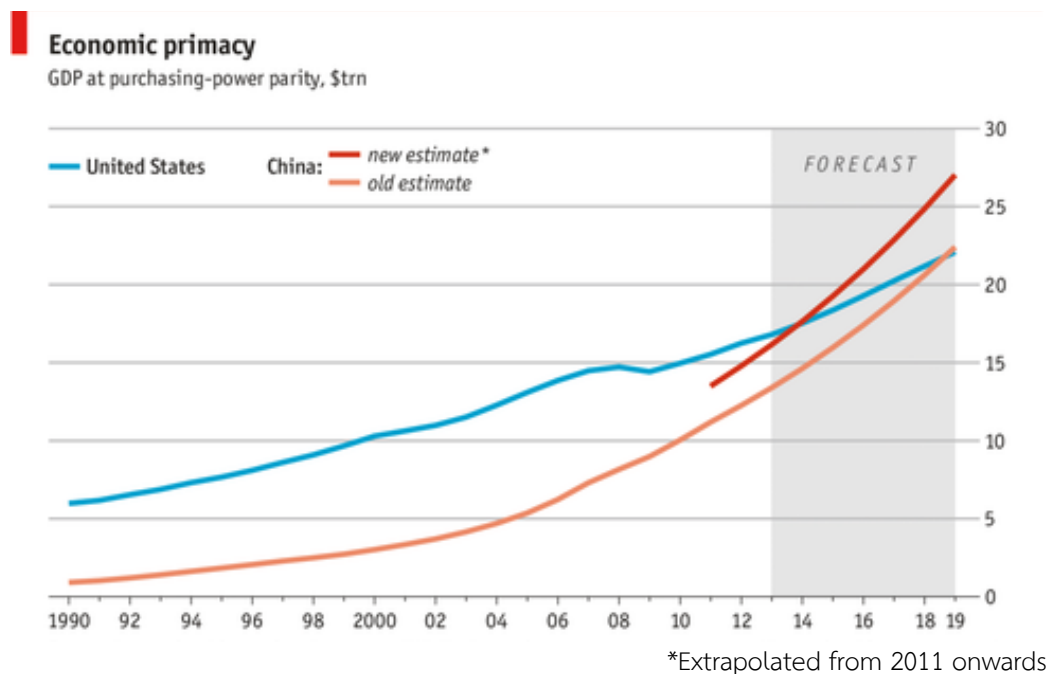
ความขัดแย้งระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีนในเหตุการณ์ของสงครามการค้าในช่วงเวลาของ (อดีต) ประธานาธิบดี โดนัลด์ ทรัมป์ (Donald Trump) จนมาถึงประธานาธิบดีคนปัจจุบัน โจ ไบเดน (Joe Biden) มีพัฒนาการและความแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นนโยบายการต่างประเทศ บริบทของยุคสมัย รวมไปถึงคณะบริหารรัฐบาลกลางสหรัฐฯ แต่ถึงกระนั้นในอดีตความสัมพันธ์ระหว่างประเทศด้านเศรษฐกิจกับจีนของทั้งสองประเทศจึงเปรียบเสมือนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจโลกและการสร้างสันติภาพ มีการพึ่งพาอาศัยกันและกันทั้งในระดับโลกและระดับภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งความพยายามต่อการฟื้นฟูความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน แต่ถึงกระนั้นการสร้างความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศ โดยเฉพาะจีนต่อสหรัฐฯ ในมิติของจีนย่อมตระหนักดีถึงความจำเป็นต่อการสร้างความสัมพันธ์กับสหรัฐฯ เนื่องจากสหรัฐฯ สามารถสนับสนุนบรรยากาศในภูมิภาคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของจีนและสหรัฐฯ ยังสามารถเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาของจีนได้เช่นกัน ด้วยเหตุนี้จากการที่สหรัฐฯ เข้ามามีบทบาทในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกจึงปฏิเสธไม่ได้ว่าจีนต้องเผชิญหน้ากับสหรัฐฯ โดยตรง ด้วยเหตุนี้ถึงแม้มีความพยายามในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกันแต่ก็ไม่ได้หมายความว่าจะไม่มีความขัดแย้งระหว่างสองประเทศ (ชลดา เศวตศิลา, 2562)

การเผชิญหน้าระหว่างสองประเทศย่อมนำไปสู่การรักษาผลประโยชน์แห่งชาติในด้านเศรษฐกิจด้วยเช่นกัน กล่าวคือ เมื่อผลประโยชน์ระหว่างประเทศบางประการได้เปลี่ยนแปลงไป เช่น การพึ่งพาพลังงานน้ำมัน เพราะสหรัฐฯ สามารถพึ่งพาตนเองได้ ความมั่นคงด้านน้ำมันจึงนำไปสู่ความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ แต่สำหรับจีนเมื่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจขยายตัวมากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะการบริโภคภายในประเทศความต้องการแหล่งพลังงานต่างๆ ย่อมมีความสำคัญต่อการขยายบทบาททางเศรษฐกิจหรืออิทธิพลเหนือประเทศเพื่อนบ้านย่อมอาจตามมาสำหรับการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ (บรรจง ไชยลังกา, 2559) ดังนั้น ผลประโยชน์ที่แตกต่างกันเหล่านี้ ก็ไม่ได้หมายความว่าทั้งสองประเทศจะไม่ได้เผชิญความขัดแย้งซึ่งกันและกัน แต่ถึงกระนั้นความขัดแย้งที่สะสมและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของจีน นำไปสู่สงครามการค้าที่สหรัฐฯ เป็นผู้ริเริ่ม

เมื่อดูขอบเขตในการศึกษาเรื่องสงครามการค้าระหว่างสหรัฐฯ และจีนระดับเศรษฐกิจมหภาคย่อมเป็นสิ่งสามารถอธิบายได้ว่าเหตุใดสหรัฐฯ จึงมีความกังวลต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของตนเอง เนื่องจากเป็นผลประโยชน์ดังกล่าวเป็นความมั่นคงแห่งชาติของสหรัฐฯ ตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ถ้าหากพิจารณาถึงความก้าวหน้าเศรษฐกิจของจีน

เดิมทีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของสหรัฐฯ ต่อ GDP มีขนาดเศรษฐกิจที่ใหญ่ระดับโลกคิดเป็นสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 24 ต่อ GDP ในปี ค.ศ. 2016 ตามรายงานของธนาคารโลก (World Bank) แต่หากพิจารณาจากความเสมอภาคของอำนาจซื้อ (Purchasing Power Parity: PPP) มาตราวัดเหล่านี้ชี้วัดว่ากำลังซื้อในประเทศจีนปรับสูงขึ้นมากกว่าสหรัฐฯ ตามรายงานของ ศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์และธุรกิจ (Centre for Economics and Business Research: CEBR) คาดการณ์ว่าเศรษฐกิจของจีนจะแซงหน้าสหรัฐฯ ในปี ค.ศ. 2029 (Willige, 2016) ด้วยเหตุนี้จากแผนภาพที่ 1 ที่แสดงถึงอำนาจซื้อภายในประเทศ จึงสะท้อนให้เห็นว่าสหรัฐฯ สูญเสียบทบาทความได้เปรียบทางเศรษฐกิจไป ด้วยเหตุนี้จึงเป็นสิ่งที่สามารถเข้าใจได้ว่าเหตุใดสหรัฐฯ จึงมีความกังวลต่อความมั่นคงของประเทศจากการที่จีนผงาดขึ้นมา

แผนภาพที่ 1 ความเสมอภาคของอำนาจซื้อต่อ GDP ระหว่างสหรัฐฯ และจีน

ที่มา: IMF/The Economist (Willige, 2016)

หากเทียบเคียงบริบทในอดีตจากกรณีสหรัฐฯ และสหภาพโซเวียต กล่าวคือการเปลี่ยนแปลงของอำนาจระหว่างสองขั้วจนนำไปสู่ขั้วอำนาจเดียว อันเนื่องมาจากสหรัฐฯ และสหภาพโซเวียตมีการแข่งขันทางอุดมการณ์ระหว่างสองค่าย คือค่ายเสรีนิยมและค่ายคอมมิวนิสต์จนเป็นการถ่วงดุลอำนาจ (Balance of Power) ระหว่างสองฝ่าย แต่ภายหลัง

การสิ้นสุดสงครามเย็นทำให้อุดมการณ์แบบเสรีนิยมเป็นเสาหลักของโลก จึงนำไปสู่ขั้วอำนาจเดียว (Unipolarity) แต่สำหรับนักสังคมนิยมสุดโต่ง มองว่า ต้องเกิดการถ่วงดุลอำนาจต่อสหรัฐฯ อย่างแน่นอน โดยแตกต่างจากกลุ่มแนวคิดภาวะอสมมาตรของอำนาจ (Asymmetry of Power) โดยมองว่าไม่มีประเทศใดหรือมหาอำนาจใดสามารถท้าทายต่อสหรัฐฯ ได้ เหตุผลที่ว่าสหรัฐฯ มีความเหนือกว่า (Preeminence) ไม่ว่าจะเป็นศักยภาพทางการทหาร ขนาดเศรษฐกิจ ค่านิยม อุดมการณ์แบบประชาธิปไตย และวัฒนธรรมแบบอเมริกัน หรือในอีกด้านหนึ่งสหรัฐฯ ไม่ได้เป็นภัยคุกคามต่อประเทศอื่นๆ ในโลก อย่างไรก็ตาม นักสังคมนิยมสุดโต่งมีความเห็นว่า การถ่วงดุลอำนาจจะระหว่างประเทศย่อมเกิดขึ้นจึงเป็นในรูปแบบของ Soft Balancing ดังนั้น ข้อสังเกตที่สำคัญต่อการรักษาสถานะทางอำนาจของสหรัฐฯ ว่า สหรัฐฯ จะรักษาสถานะดังกล่าวได้หรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับกำหนดนโยบายต่างประเทศของสหรัฐฯ ด้วยเหตุนี้การกำหนดหรือดำเนินนโยบายโดยไม่ได้ระมัดระวังต่อบทบาทหรือสถานะทางอำนาจของตน ย่อมนำไปสู่การถ่วงดุลอำนาจของขั้วอำนาจที่เพิ่มขึ้น (จิตติภัทร พูนขำ, 2553) เมื่อดูบริบทปัจจุบันที่จีนได้ผงาดขึ้นมาท้าทายอำนาจเดิมของสหรัฐฯ ต่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ผนวกกับการดำเนินนโยบายต่างประเทศของสหรัฐฯ ที่ก้าวร้าว รวมไปถึงการดำเนินมาตรการกีดกันทางการค้าจนนำไปสู่การทำสงครามการค้าระหว่างสองฝ่าย สะท้อนให้เห็นว่าการรักษาสถานะอำนาจของเดิมของสหรัฐฯ เติบโตไปด้วยความซับซ้อนและมิติที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น มากกว่าเรื่องของมิติทางเศรษฐกิจ แต่ยังมีเงื่อนไขและปัจจัยในด้านอื่นๆ เข้ามาเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นทั้งในด้านปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และภูมิเศรษฐศาสตร์

ดังนั้น สงครามการค้าสำหรับสหรัฐฯ มักน่านโยบายทางการเงินหรือนโยบายกีดกันทางการค้าเข้ามาเป็นเครื่องมือต่อการคว่ำบาตรหรือกีดกันทางการค้าต่อจีนในการขัดขวางอิทธิพลที่อาจส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์แห่งชาติของสหรัฐฯ ยกตัวอย่างเช่น การตั้งกำแพงภาษีนำเข้า การหยุดส่งออกสินค้าไปประเทศคู่ค้า หรือการกำหนดขอบเขตทางการค้าต่อบริษัทต่างชาติ จึงเห็นได้ว่านโยบายการเงินหรือนโยบายที่เกี่ยวข้องต่อเศรษฐกิจมหภาคนั้น จึงเป็นเครื่องมือสำคัญทางเศรษฐศาสตร์โดยนำมาประยุกต์ต่อแนวทางการทำสงครามการค้าในโลกสมัยใหม่ (Taillard, 2018)

2. ที่มาและความสำคัญ

นโยบายหลักของทรัมป์ก่อนการเลือกตั้ง คือ America First หรือ “อเมริกาต้องมาก่อน” โดยจุดมุ่งหมายของนโยบายข้างต้น คือ การรักษาและปกป้องผลประโยชน์ทางการค้าของสหรัฐฯ โดยทรัมป์มองว่าสหรัฐฯ อยู่ในภาวะขาดดุลการค้ากับประเทศต่างๆ โดยเฉพาะ

อย่างยิ่งกับจีนที่ได้ก้าวสู่การเป็นมหาอำนาจใหม่ทางเศรษฐกิจ ดังนั้น ย่อมส่งผลให้สหรัฐฯ สูญเสียผลประโยชน์เหล่านี้ไป โดยสงครามการค้าเริ่มปรากฏชัดขึ้นเมื่อราวต้นปี ค.ศ. 2017 ซึ่งทรัมป์ได้ออกมาเคลื่อนไหวบนโซเชียลมีเดียทำนองว่า จะไม่ปล่อยให้สหรัฐฯ สูญเสียดุลการค้าอีกต่อไป และได้มุ่งเป้าหมายไปที่จีน ซึ่งถือว่าเป็นคู่ค้ารายใหญ่ของสหรัฐฯ จนนำไปสู่จุดเริ่มต้นของสงครามการค้า เมื่อวันที่ 1 มีนาคม ค.ศ. 2018 ทรัมป์ ได้ประกาศขึ้นกำแพงภาษีนำเข้าสินค้าประเภทเหล็กและอะลูมิเนียมจากต่างประเทศรวมถึงจีน โดยภาษีนำเข้าเหล็กและอะลูมิเนียม ร้อยละ 25 จากการตั้งกำแพงภาษี และทางการจีนได้ตอบโต้กลับจากมาตรการขึ้นภาษีนำเข้าสินค้าจากสหรัฐฯ ในอัตราร้อยละ 15-25 นอกเหนือจากเรื่องการค้าการขัดขวางความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีของจีนจากสหรัฐฯ ก็ปรากฏมาจากการที่สหรัฐฯ ตั้งข้อกล่าวหาบริษัท Huawei ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา หรือการที่ติดตั้งอุปกรณ์ดังกล่าวของ Huawei ที่ติดตั้งระบบดักจับข้อมูลและส่งให้กับรัฐบาลจีนจนนำไปสู่การขึ้นบัญชีดำของบริษัท Huawei (Pagon Gatchalee, 2562) แสดงให้เห็นว่าสงครามการค้าอาจไม่ใช่ในด้านการค้าเพียงด้านเดียว แต่ยังรวมถึงด้านความมั่นคงแห่งชาติผ่านความเป็นผู้นำในด้านเทคโนโลยีด้วยเช่นกัน ในกรณีของอุตสาหกรรมเซมิคอนดักเตอร์และการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาเป็นตัวอย่างสำคัญที่แสดงให้เห็นว่าปัจจัยทางเทคโนโลยีมีความสำคัญอย่างมากที่ทำให้สหรัฐฯ ต้องเสริมสร้างบทบาทของตนเพราะอุตสาหกรรมเหล่านี้สามารถนำไปต่อยอดในทางการทหารได้เช่นกัน

กรณีตัวอย่างที่มีความสำคัญโดยสะท้อนออกมาในรูปแบบสงครามการค้าผ่านปัจจัยทางเทคโนโลยีและปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์ คือในกรณีของ การละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาที่เป็นประเด็นสำหรับสหรัฐฯ ที่มีต่อจีนและต้นทุนการผลิตของอุตสาหกรรมเซมิคอนดักเตอร์ (Semiconductor) แสดงออกมาให้เห็นถึงปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และภูมิเศรษฐศาสตร์อย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระจุกตัวของโรงงานผลิตชิป แต่ทั้งนี้เหตุผลที่สำคัญเนื่องด้วยเทคโนโลยีการผลิตชิปในโรงงานที่แตกต่างกัน เพราะการผลิตชิปมีต้นทุนที่สูงเป็นอย่างมาก จากกระบวนการผลิตที่มีความซับซ้อนหรือจึงทำให้การผลิตชิปมีต้นทุนที่สูงต่อชิป 1 ชิ้น โดยรายละเอียด คือ ขนาดกระบวนการผลิต (Process) จากกระดับเล็กมาสู่ระดับนาโนเมตร จนกำลังการผลิตก้าวสู่ระดับอังสตรอม³ (Angstrom) จากกระบวนการผลิตหรือขั้นตอนจึงทำให้ต้นทุนเหล่านี้จึงเพิ่มสูงขึ้นเพราะโรงงานที่ต้องผลิตชิปที่มีกระบวนการที่ซับซ้อนเหล่านี้ ต้นทุนอยู่ประมาณ 1 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อ 1 โรงงาน ฐานการผลิตเดิมที่อยู่

³ หน่วยที่ใช้วัดความยาวของคลื่น หรือโครงสร้างเซลล์ที่มีขนาดเล็กเป็นอย่างมาก 1 อังสตรอมเท่ากับ 10-10 เมตร หรือ 10-6 มิลลิเมตร หรือ 10-4 ไมโครเมตร หรือ 0.1 นาโนเมตร

ในทวีปอเมริกาและยุโรปจึงทำให้มีการย้ายฐานการผลิตเพราะมีต้นทุนที่สูงจากระบวนการผลิตดังกล่าว ฐานการผลิตจากเดิมที่สหรัฐฯ มาสู่ทวีปเอเชีย ทำให้มีโรงงานรับจ้างการผลิต ตัวอย่างเช่น บริษัทจากไต้หวัน Taiwan Semiconductor Manufacturing Company (TSMC) และเกาหลีใต้ Samsung Semiconductor เพราะบริษัทเหล่านี้มีต้นทุนการผลิตที่มีต้นทุนถูก ทำให้มีการจับคู่บริษัทรับจ้างการผลิต (Pure-play) และบริษัทออกแบบ (Fabless) กระบวนการประหยัดต่อขนาด (Economy of Scale) แต่ปัญหาในระยะยาวและถือว่าเป็นประเด็นสำคัญ บริษัทจากตะวันตก เช่น NVIDIA, Apple, AMD, Qualcomm ให้โรงงานของบริษัท TSMC หรือ Samsung รับผิดชอบ เช่น การผลิตชิป 5 นาโนเมตร การผลิตชิป 3 นาโนเมตร เพราะศักยภาพของโรงงานการผลิต แต่โรงงานเหล่านี้ส่วนใหญ่อยู่ในจีนและไต้หวัน เกิดการกระจุกตัวของโรงงานการผลิตในภูมิภาคเอเชีย นอกเหนือจากภูมิภาคเหล่านี้ โรงงานการผลิตอยู่ที่สหรัฐฯ แต่การลงทุนภายในประเทศจีน วอชิงตันกลับมีความกังวลต่อข้อมูลทางการค้า ซึ่งสามารถทำได้ผ่านการจารกรรมทางไซเบอร์ ดังนั้นทางสหรัฐฯ จึงมีการแบนสินค้าจากบริษัท Huawei และ ZTE (อิสริยะ ไพรีพ่ายฤทธิ์, 2564) กล่าวคือ ขอก้าวหาที่สหรัฐฯ มีต่อจีนนั้นเป็นลักษณะของการที่สามารถล้วงข้อมูลจากเบื้องหลังทางเทคโนโลยีเพราะสามารถรับรู้ข้อมูลภายในประเทศได้ย่อมสะท้อนถึงภัยความมั่นคงทางไซเบอร์ และในแง่ของความขัดแย้งทางภูมิศาสตร์ที่เกิดขึ้นในทะเลจีนใต้ อาจทำให้การผลิตชิปมีปัญหาต่อการส่งออกและการควบคุมเส้นทางการค้า

อีกด้านหนึ่ง คือ ปัจจัยทางการเมืองระหว่างประเทศหรือความมั่นคงของประเทศนำไปสู่ “ผลประโยชน์ของชาติ” ดังนั้น ผลประโยชน์ของสหรัฐฯ จึงไม่ได้มีแค่ปัจจัยด้านเศรษฐกิจหรือปัจจัยในด้านเทคโนโลยีเท่านั้นแต่ยังรวมไปถึง การรักษาสถานะอำนาจเดิมของตน ผ่านอิทธิพลทางการเมืองภายในประเทศ บริบททางการเมืองย่อมมีความสำคัญต่อการวิเคราะห์บทความชิ้นนี้ (กฤษณา ไวรสารวง และรังสรรค์ สุคำภา, 2564, น. 253-258) ได้สรุปปฐมเหตุของการทำสงครามการค้าว่าน่าสนใจในปัจจัยทางการเมือง โดยเริ่มจากการที่พรรคการเมืองสองพรรคการเมืองสำคัญในสหรัฐฯ ได้แก่ พรรครีพับลิกัน (Republican Party) และพรรคเดโมแครต (Democrat Party) ให้การสนับสนุนแก่สหรัฐฯ มีบทบาทในเวทีระหว่างประเทศ ด้วยแนวคิดนานาชาตินิยม (Internationalism) ด้วยเหตุนี้หลักการดังกล่าวถือว่าเป็นหัวใจสำคัญสำหรับยุทธศาสตร์ของประเทศ อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากที่ ทรัมป์ เป็นประธานาธิบดี คนที่ 45 ได้เสนอหลักการบางอย่างที่มีความแตกต่างจากนโยบายที่ผ่านมา เดิมฉันทามติหลัง ค.ศ. 1945 โดยมองว่า นโยบายต่างประเทศเป็นในลักษณะของ “เกม” ที่มีผู้แพ้และผู้ชนะ (Zero-sum Game) ด้วยนโยบายดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า นโยบายต่างประเทศเป็นเรื่องของการได้ชัยชนะเหนือประเทศอื่นเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ยุทธศาสตร์ข้างต้น

จึงกล่าวได้ว่า ได้มีความพยายามเข้าไปจัดระเบียบโลก ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมืองแบบประชาธิปไตย สังคม และเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม ดังนั้น ในบริบทแบบปัจจุบัน หลักการหรือยุทธศาสตร์ของ ทรัมป์ อยู่ในบริบทที่มีการแข่งขันระหว่างประเทศอย่างดุเดือดและสูงขึ้น โดยมองว่า จีนและรัสเซีย เป็นคู่แข่งที่มีความสำคัญและน่าจับตามอง อย่างไรก็ตาม สงครามการค้ามีสัญญาณก่อนการตั้งกำแพงภาษีระหว่างสองประเทศ กล่าวคือ ทรัมป์มีการกล่าวถึงวิธีการปฏิบัติทางการค้าที่ไม่เป็นธรรมของจีน ก่อนเข้ารับตำแหน่งประธานาธิบดีในปี ค.ศ. 2016 จนมาถึงช่วงปี ค.ศ. 2017 เริ่มมีรายละเอียดในส่วนนี้อย่างจริงจังจนนำไปสู่การตั้งกำแพงภาษีของสหรัฐฯ และในขณะเดียวกัน ทางจีนยอมตอบโต้กลับด้วยการตั้งกำแพงภาษีด้วยเช่นกัน ผลสุดท้ายจากผลกระทบเหล่านี้ทำให้เกิดการชะลอตัวการตั้งกำแพงภาษีและเกิดการเจรจา ในปี ค.ศ. 2018 แต่ดูเหมือนว่าในปัจจุบันแนวโน้มการเจรจาไม่ประสบความสำเร็จแต่อย่างใด แต่เบื้องหลังสำคัญต่อประเด็นดังกล่าว นอกเหนือจากการตั้งกำแพงภาษีทางการค้าและการขาดดุลทางการค้า คือ การฉกฉวยทรัพย์สินทางปัญญาของบริษัทสัญชาติอเมริกันของจีน ความเห็นดังกล่าวมาจาก ผู้แทนทางการค้าสหรัฐฯ (U.S. Trade Representative: USTR) จาก โรเบิร์ต ไลธิเซอร์ (Robert Lighthizer) เพราะด้วยเงื่อนไขจากจีนสำหรับข้อตกลงต่อบริษัทต่างชาติที่เข้าไปลงทุน โดยกำหนดให้บริษัทต่างชาติ ต้องถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต ซึ่งหากจะเข้าไปลงทุนภายในจีนต้องได้รับอนุมัติจากรัฐบาลจีน หรือการเข้าถึงแหล่งตลาดการบริโภคของจีนจากการกำหนดให้บริษัทต่างชาติรวมลงทุนกับบริษัทสัญชาติจีน ด้วยเหตุนี้จากเงื่อนไขดังกล่าวทำให้บริษัทสัญชาติจีนสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีของสหรัฐฯ จากบริษัทต่างชาติที่เข้าไปลงทุนได้ ดังนั้น เงื่อนไขดังกล่าวทำให้ทางสหรัฐฯ มีความกังวลในการกล่าวหาข้างต้น

ความขัดแย้งเหล่านี้จึงสามารถสะท้อนออกมาสามเรื่องหลักต่อประเด็นข้างต้น ในสงครามการค้า ได้แก่ การค้า เทคโนโลยี และความมั่นคง โดยในเรื่องของการค้าที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น คือ การเสียดุลการค้าของสหรัฐฯ ให้แก่จีน แต่เรื่องที่มีความสำคัญและมีพลวัตสูงคือ การแข่งขันด้านเทคโนโลยีโดยเฉพาะเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์และเทคโนโลยีการสื่อสาร 5G แต่การแข่งขันทางเทคโนโลยีเหล่านี้ นำไปสู่ข้อกล่าวหาสำคัญของสหรัฐฯ คือ ประเด็นความมั่นคงเนื่องจากเทคโนโลยีสมัยใหม่เป็นในเรื่องของความปลอดภัยของข้อมูล และสามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์ในด้านการทหาร (อาร์ม ตั้งนิรันดร, 2562) ดังนั้น จึงเป็นความจำเป็นของผู้นำสหรัฐฯ (ทุกสมัยนับจากนี้) ที่ต้องควบคุมการขยายอิทธิพลของจีน โดยเฉพาะในด้านการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและความก้าวหน้าของเทคโนโลยีจากจีน ดังนั้น มาตรการของทรัมป์ ก็เพื่อรักษาสถานะมหาอำนาจของสหรัฐฯ ในการเป็นผู้ควบคุมระเบียบโลกตามระเบียบที่ให้ผลประโยชน์แก่สหรัฐฯ (ปิติ ศรีแสงนาม, 2562)

อย่างไรก็ตาม ขอบเขตของสงครามการค้าและนโยบายในแต่ละยุคสมัยย่อมมีความแตกต่างกันออกไปตามอุดมการณ์ของผู้นำสหรัฐฯ โดยเฉพาะวิธีการ กลยุทธ์ และยุทธศาสตร์ จึงเป็นที่มาของการศึกษาในบทความชิ้นนี้ คือ การศึกษาและทบทวนความพยายามของสหรัฐฯ ต่อการรักษาสถานะอำนาจเดิมผ่านตัวนโยบายทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องและยุทธศาสตร์ที่สหรัฐฯ นำมาใช้เป็นเครื่องมือในการกีดกันจีน โดยพิจารณาว่าบทบาททางเศรษฐกิจและการแข่งขันทางเทคโนโลยี มีความสำคัญอย่างไรจากสงครามการค้าที่เกิดขึ้นต่อสหรัฐฯ จึงเป็นเหตุที่ทำให้สหรัฐฯ ต้องหันมาให้ความสนใจในเรื่องการเสริมบทบาทของตนมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม สงครามการค้ามีมิติที่ซับซ้อนในแง่ที่จะขอจำกัดกรอบการศึกษาไว้เพียงแค่เรื่องการรักษาสถานะอำนาจเดิมของสหรัฐฯ เนื่องจากในทัศนะของผู้เขียน สงครามการค้าไม่ใช่ในเรื่องของด้านเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงปัจจัยทางเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อความมั่นคงของสหรัฐฯ ที่แฝงไปด้วยนัยทางการเมือง สำหรับการรักษาสถานะการเป็นอภิมหาอำนาจเดิม จึงเป็นเหตุของการศึกษาในบทความชิ้นนี้

3. กรอบแนวคิด ระเบียบวิธี ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เพื่อทำความเข้าใจต่อประเด็นการศึกษาในบทความชิ้นนี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้กรอบแนวคิดและทฤษฎี เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการศึกษาการรักษาสถานะทางอำนาจของสหรัฐฯ ในมิติด้านเศรษฐกิจและการเมืองระหว่างประเทศ ดังต่อไปนี้

ทฤษฎีอสมมาตร (Asymmetric) แนวคิดดังกล่าวถูกนำมาใช้อธิบายความขัดแย้งภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ทั้งนี้ ในช่วงแรกของการศึกษามักอธิบายในลักษณะของความขัดแย้งระหว่างประเทศ โดยใจความหลักของทฤษฎี คือ ความแตกต่างบนพื้นฐานในผลประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นมิติในด้านเศรษฐกิจ การทหาร หรือรวมไปความเหนือกว่าในด้านปริมาณ โดยแบ่งเป็นฝ่ายที่เข้มแข็งกว่า และฝ่ายที่อ่อนแอ ภายใต้ความสัมพันธ์ทั้งสองจึงเป็นความขัดแย้งหรือความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกัน เนื่องด้วยผลประโยชน์ของทั้งสองฝ่ายบนความแตกต่าง ด้วยเหตุนี้สามารถคำอธิบายความขัดแย้งอสมมาตรได้เป็น 3 ประการ คือ 1) ความไม่สมดุลระหว่างอำนาจเหล่านี้แสดงออกมว่าฝ่ายที่ได้เปรียบกว่าไม่จำเป็นต้องใช้ประโยชน์ข้อได้เปรียบนี้ของตนเองต่อการเริ่มความขัดแย้งได้เท่านั้น บางครั้งตัวแสดงที่อ่อนแอสามารถเริ่มต้นความขัดแย้งเหล่านี้ได้ 2) ความไม่เท่าเทียมในสถานะของคู่ขัดแย้ง กล่าวคือ ความไม่สมดุลของโครงสร้างที่อีกฝ่ายเป็นรัฐ (สถาบันการเมือง) และฝ่ายที่ไม่ใช่รัฐ (องค์กรทางการเมือง) รวมไปถึงความไม่สมดุลของอำนาจที่เกิดขึ้นพร้อมกับความไม่สมดุลทางสถานะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมิติทางด้านเศรษฐกิจ การทหาร และสังคม

ด้วยเหตุนี้จึงอาจนำไปสู่ความรุนแรงที่เพิ่มสูงขึ้นระหว่างสถานะผู้ที่เข้มแข็งและอ่อนแอ โดยเป็นภาวะอสมมาตรทวิคูณ (Double Asymmetry) และ 3) ตัวแสดงที่เข้มแข็งและอ่อนแอ เกิดความสามารถโต้ตอบเชิงกลยุทธ์และยุทธวิธีต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบความขัดแย้งได้อันเนื่องมาจากหากแต่ละฝ่ายเผชิญความขัดแย้งแบบอสมมาตร เกิดความไม่สมดุลระหว่างทรัพยากรทางเศรษฐกิจและการทหาร แต่ละฝ่ายจึงสามารถใช้ “จุดอ่อน” ของฝ่ายตรงข้ามในทุกรูปแบบเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ (ปริญา นวลเปียน, 2563, น. 3-6)

ทฤษฎีสัจนิยม (Realism) ด้วยลักษณะของตัวทฤษฎี เพื่อให้สอดคล้องกับกรอบการศึกษาในบทความชิ้นนี้ โดยจะเน้นเรื่องของอำนาจ ความขัดแย้ง และผลประโยชน์แข่งขันต่อสู้เพื่อให้ได้อำนาจ (Struggle of Power) ความแข็งแกร่งอยู่รอดของรัฐเพื่อรักษาผลประโยชน์ของรัฐให้ได้มากที่สุดเพื่อสร้างเสถียรภาพ (Stability) ทั้งนี้ เครื่องมือที่สำคัญของรัฐ คือ บรรษัทข้ามชาติเพื่อเพิ่มพูนผลประโยชน์ของเศรษฐกิจ รวมไปถึงการจัดระเบียบโลกเพื่อผลประโยชน์ของรัฐ ทั้งนี้ ตามแนวคิดทฤษฎีสัจนิยมแนวจารีตหรือดั้งเดิม (Classical Realism) เป็นรากฐานความคิดที่สำคัญต่อการกรอบการศึกษามหาสงครามครั้งนี้ คือ แนวคิดรักษาสถานะผลประโยชน์แห่งชาติ (National Interests) ไม่ว่าจะเป็นความอยู่รอดปลอดภัย (Self-preservation) ความมั่นคง ความมั่งคั่งของเศรษฐกิจ รวมไปถึงเกียรติภูมิหรือศักดิ์ศรีของประเทศชาติ และการครองความเป็นเจ้า (Hegemony) การมีอำนาจมากที่สุด โดยเน้นรัฐที่ครองนำอำนาจรัฐอื่น การมีสถานะความเป็นเจ้า ทั้งหากจะครองนำอำนาจเหนือรัฐอื่นต้องมีปัจจัยทางอำนาจเพียงพอเพื่อก่อให้เกิดการยอมรับ (ธโรธร ตูทองคำ, 2559, น. 129-133)

หากนำมาเปรียบในกรณีของสงครามการค้าระหว่างสหรัฐฯ และจีน ดูเหมือนว่าทั้งสองฝ่ายมีความได้เปรียบเทียบทางเศรษฐกิจ รวมไปถึงข้อจำกัดในหลายๆ แง่ ไม่ว่าจะเป็นภูมิรัฐศาสตร์ พันธมิตร และองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยี แต่ถึงกระนั้นความแตกต่างเหล่านี้กลับมีจุดร่วม คือ ทั้งสองประเทศถือว่าเป็นประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจที่ใหญ่ และจุดอ่อนที่ทั้งสองประเทศในสงครามการค้าครั้งนี้ คือ สหรัฐฯ ได้สูญเสียดุลการค้าแก่จีน และจีนมีข้อได้เปรียบบางประการในทัศนะของผู้เขียน คือ การลงทุนด้านการวิจัยทางเทคโนโลยี ไม่ว่าจะเป็นเทคโนโลยีการทหาร หรือนวัตกรรมในบางแง่ (เซมิคอนดักเตอร์) ถึงแม้จะมีเทคโนโลยีเป็นของตนเอง แต่หากกล่าวถึงระดับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีแล้ว สหรัฐฯ ยังคงถือความได้เปรียบในจุดนี้ แต่อาจจะส่งผลให้จีนลงทุนกับการวิจัยทางเทคโนโลยีมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ การรักษาสถานะทางอำนาจของสหรัฐฯ ได้มีความสอดคล้องกับหลักแนวคิดการรักษาสถานะผลประโยชน์แห่งชาติ รวมไปถึงการครองความเป็นเจ้าเพื่อให้สหรัฐฯ มีความยิ่งใหญ่อีกครั้ง แต่ทั้งนี้ดูเหมือนว่าการรักษาสถานะทางอำนาจ ได้สะท้อนถึงบทบาทเศรษฐกิจของ

สหรัฐฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีเป็นหลัก รวมไปถึงข้อมูลทางการค้า หากประเทศใดสามารถครอบครองปัจจัยทางเทคโนโลยีที่สูงกว่า ก็สามารถครองความเป็นเจ้ามหาอำนาจโลกได้ อย่างไรก็ตาม สหรัฐฯ กลับมีความกังวลอยู่ไม่น้อยต่อการเติบโตของจีนที่เกิดขึ้น และความกังวลในเรื่องข้อมูลทางการค้าของบริษัทสัญชาติอเมริกัน

นอกเหนือจากกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องต่อแนวทางการศึกษาบทความชิ้นนี้ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผู้เขียนจะนำมาเป็นกรอบการศึกษาย่อมมีความสำคัญเช่นกันในแง่ของการ “เปรียบเทียบ” ไม่ว่าจะเป็นในแง่ของความสอดคล้อง รวมไปถึงสะท้อนให้เห็นลักษณะบางประการของสหรัฐฯ ที่พยายามรักษาสถานะอำนาจเดิม ดังนี้

Kurecic (2015, pp. 522-543) ได้เชื่อมโยงระหว่างความขัดแย้งในเรื่องของทรัพยากรกับภูมิเศรษฐศาสตร์ (Gеоeconomic) และภูมิรัฐศาสตร์ (Geopolitical) โดยทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่ได้หมุนเวียน⁴ สามารถส่งผลต่อความขัดแย้งได้ กล่าวคือ ความขัดแย้งด้านทรัพยากรที่เกิดขึ้นในโลกร่วมสมัย ทั้งนี้ Kurecic ได้กล่าวถึงสมมติฐาน 2 แง่มุม คือ 1) ความขัดแย้งทรัพยากรเป็นหนึ่งในปัจจัยหลักของความขัดแย้งในอนาคต ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องมีการเปรียบเทียบในเชิงบริบททางประวัติศาสตร์ที่มีความแตกต่างกัน และ 2) การแข่งขันทางภูมิเศรษฐศาสตร์จะเป็นปัจจัยของภูมิรัฐศาสตร์ ด้วยเหตุนี้สาเหตุของความขัดแย้งด้านทรัพยากร ทำให้ความขัดแย้งด้านทรัพยากรเป็นหนึ่งในปัจจัยทั้งสองข้างต้นในกรณีของทรัพยากรที่มีการไหลเวียนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะ “น้ำมัน” เป็นสิ่งที่มีความสำคัญสำหรับระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศพัฒนาแล้ว ตัวอย่างเช่น ประเทศสหรัฐฯ และจีน เป็นประเทศที่นำเข้าน้ำมันรายใหญ่ของโลก อย่างไรก็ตาม เพื่อให้ได้ทรัพยากรที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของสหรัฐฯ เช่นในกรณีของสงครามอ่าวครั้งที่หนึ่งและสงครามอ่าวครั้งที่สอง สงครามแย่งชิงทรัพยากร แต่ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นไม่ได้เกิดขึ้นในดินแดนของประเทศที่พัฒนาแล้ว แต่กลับเกิดขึ้นในประเทศผู้ผลิตน้ำมันหรือมีทรัพยากรต่างๆ ที่สำคัญ โดยไม่ได้เป็นกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น อิรัก คูเวต ไนจีเรีย ซูดาน และแองโกลา ในแง่ที่ปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่กลุ่มประเทศเหล่านี้ได้เข้าสู่ความขัดแย้ง ไม่ใช่ น้ำมัน แต่เป็นที่ตั้งเชิง “ภูมิรัฐศาสตร์” ไม่ว่าจะเป็นความสำคัญทางการทหาร การเมือง และเศรษฐกิจ หรือในบางครั้งประเทศที่เข้าสู่ความขัดแย้งด้านทรัพยากรที่มีความเกี่ยวข้องต่อน้ำมันโดยตรง รวมไปถึงการพึ่งพาของโลกที่มีต่อประเทศที่มีอำนาจทั้งทางเศรษฐกิจและการทหาร ทั้งนี้

⁴ กล่าวคือ เป็นทรัพยากรทางธรรมชาติที่ใช้ไปหมดแล้ว โดยไม่สามารถทดแทนขึ้นมาใหม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นแร่ธาตุ น้ำมัน และก๊าซธรรมชาติ

การใช้กองกำลังทางการทหารของสหรัฐฯ หรือความรุนแรงบางรูปแบบที่นำมาใช้เพื่อให้ได้ทรัพย์สิน Kurecic กล่าวว่าแสนยานุภาพไม่ได้ถูกนำมาใช้เพื่อการสงคราม แต่มีไว้เพียงแค่ว่าเพื่อให้มั่นใจว่า “น้ำมัน” รวมไปถึงทรัพย์สินอื่นๆ จะป้อนเข้าสู่สหรัฐฯ โดยไม่ติดขัดเรื่องระบบเศรษฐกิจ จึงกล่าวได้ว่าภูมิเศรษฐศาสตร์ทางภูมิรัฐศาสตร์ ความขัดแย้งเหล่านี้เป็นผลมาจากการแข่งขันด้านภูมิเศรษฐศาสตร์ โดยที่รัฐมีอำนาจเหนือกว่าคู่แข่ง โดยเฉพาะทรัพย์สินที่ไม่ได้หมุนเวียน ซึ่งเป็นปัจจัยหลักต่อความขัดแย้งข้างต้น ดังนั้น ความขัดแย้งในเรื่องทรัพย์สินอาจกลายเป็นความขัดแย้งที่ส่งผลต่อโลกมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการแข่งขันของรัฐที่เหนือกว่าคู่แข่งอาจนำไปสู่ความขัดแย้งด้านทรัพย์สินจะถูกกำหนดโดยผลประโยชน์ของรัฐที่มีอำนาจเหนือกว่า และสงครามแย่งชิงทรัพย์สิน โดยอาจปราศจากการมีส่วนร่วมจากมหาอำนาจ ดังนั้น สงครามแย่งชิงทรัพย์สินที่เกิดขึ้นในประเทศที่ไม่ได้มีความมั่นคง และส่วนใหญ่เป็นรัฐที่อ่อนแอ อาจกลายเป็นความขัดแย้งรูปแบบใหม่ในอนาคต

นอกเหนือจากประเด็นความขัดแย้งในเรื่องของทรัพย์สิน การศึกษาต่ออำนาจเดียวของสหรัฐฯ ภายในสิ้นศตวรรษเป็นต้นมา (Mastanduno, 2009, pp. 121-154) ได้ให้ความเห็นต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ การการเมืองโลก รวมไปถึงอิทธิพลของสหรัฐฯ ไว้อย่างน่าสนใจ กล่าวคือ สหรัฐฯ มี “บทบาท” ที่สำคัญอยู่สองประการต่อความสัมพันธ์เศรษฐกิจระหว่างประเทศ ได้แก่ 1) ทำหน้าที่เป็นในฐานะผู้นำเศรษฐกิจโลกที่เปิดเสรี และ 2) ขยายผลประโยชน์ของความมั่นคงทางเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม ด้วยเหตุนี้เศรษฐกิจโลกที่มีสหรัฐฯ เป็นศูนย์กลาง ทำให้สนับสนุนต่อทางเลือกเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่มีความหลากหลายในแง่ของการให้ความช่วยเหลือมากขึ้น ระเบียบแบบเศรษฐกิจเสรีนิยมเป็นความสำเร็จต่อระบบการค้าแบบพหุภาคีอย่างไม่แน่นอน กล่าวคือ การเจรจาทางการค้ามุ่งเน้นไปที่เศรษฐกิจการเมืองในประเทศกำลังพัฒนาหรือประเทศเกิดใหม่ ดังนั้น การเข้าถึงแหล่งตลาดต่อกลุ่มประเทศเหล่านี้ในช่วงแรก คือ การเข้าถึงตลาดของสหรัฐฯ แต่เศรษฐกิจระหว่างประเทศที่เจริญเติบโตมากยิ่งขึ้น ดูเหมือนว่าทำให้เศรษฐกิจประเทศกลุ่มนี้อาจนำไปสู่การลดบทบาทการพึ่งพาต่อสหรัฐฯ ในความกรณีของสกุลเงินในความเห็นของ Mastanduno กล่าวว่าสกุลเงินของจีนถือว่ามีบทบาทในทศวรรษข้างหน้าเพิ่มขึ้น และยุโรปมีทางเลือกแก่ภาครัฐและภาคเอกชน ในการป้องกันความเสี่ยงต่อสกุลเงินดอลลาร์ เมื่อเจอกับผลกระทบการแข่งขันค่าเงินของดอลลาร์ที่ลดลง ด้วยเหตุนี้ ตลาดของสหรัฐฯ ไม่ได้เป็นที่พึ่งพาประเทศอื่นๆ หรือลดการพึ่งพาหลง การเติบโตของยุโรปได้อาศัยตลาดสหภาพยุโรปที่มีการบูรณาการ และรวมไปถึงการเติบโตของความต้องการจากอุปสงค์ในภูมิภาคเอเชีย ด้วยเหตุนี้การพึ่งพาตลาดของสหรัฐฯ ที่น้อยลง และให้ความสำคัญต่อตลาดภายในประเทศหรือภูมิภาคตนเองมากขึ้น ส่งผลให้มีความจำเป็นที่น้อยลงต่อการจัดหาเงินทุนจากการขาดดุลของสหรัฐฯ

ถึงแม้สหรัฐฯ จะยังคงเป็นผู้กำหนดบทบาททางเศรษฐกิจ แต่การส่งเสริมการเปิดเสรีทางการเงิน ช่วยให้ตลาดการเงินทั่วโลกเติบโตทั้งใน “ขนาด” รวมไปถึงมีความซับซ้อน กลับทำให้ความสามารถในการใช้อิทธิพลระหว่างประเทศ ในประเด็นของเศรษฐกิจของสหรัฐฯ “ลดลง” อย่างไรก็ตาม Mastanduno กล่าวว่า สหรัฐฯ ได้เก็บเกี่ยวผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอุดมการณ์แบบประชาธิปไตย และยุทธศาสตร์ แต่โลกาภิวัตน์เปรียบเสมือนดาบสองคม เนื่องด้วยความประสิทธิภาพและความสำเร็จเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมจะจำกัดความสามารถของสหรัฐฯ ในการได้รับผลประโยชน์หรือสิทธิพิเศษที่มากขึ้นเรื่อยๆ

4. สงครามการค้าในภาพรวม: สหรัฐฯ-จีน

การตั้งกำแพงภาษีของสหรัฐฯ ต่อสินค้าบางประเภทของจีน กลายเป็นประเด็นต่อสัญลักษณ์แห่งสงครามการค้าระหว่างสองประเทศ ในขณะเดียวกันทางการจีนก็ได้มีการตอบโต้เช่นเดียวกันกับสหรัฐฯ อย่างไรก็ตาม การตั้งกำแพงภาษีของสหรัฐฯ สะท้อนลักษณะของการรักษาสถานะอำนาจเดิมจากการผงาดขึ้นของจีนจึงทำให้ “บทบาท” เศรษฐกิจของสหรัฐฯ อาจสูญเสียความได้เปรียบ ไม่ว่าจะเป็นด้านเทคโนโลยี การทหาร การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และทรัมป์ได้แสดงความเห็นตำหนิจีนจากความไม่พึงพอใจต่อประเด็นการค้าที่ไม่เป็นธรรม หรือการตั้งกำแพงภาษีจากความต้องการของทรัมป์ เหมือนจะไม่บรรลุผลตามที่ทรัมป์ต้องการต่อความพยายามขัดขวางการสกัดกั้นอิทธิพลทางเศรษฐกิจของจีนหรือการชะลอการเติบโต

บทวิเคราะห์ของ Zhang (2018, pp. 53-74) ได้สะท้อนให้เห็นระหว่างสหรัฐฯ และจีนในภาพรวมของสงครามการค้า โดยความต้องการของทรัมป์ไม่สามารถทำให้สหรัฐฯ บรรลุเป้าหมายจากนโยบายการขาดดุลการค้า ทั้งนี้ Zhang ได้ให้ความเห็นว่าสามารถหลีกเลี่ยงสงครามการค้าได้ โดยสามารถแก้ไขความไม่สมดุลทางการค้าต่อเชิงโครงสร้างและการสื่อสาร (การเจรจา) ผู้เขียนจะนำเสนอประเด็นที่เกี่ยวข้องของ Zhang เพื่อให้มีความสอดคล้องกับบทความชิ้นนี้

ความต้องการของสหรัฐฯ กล่าวโดยนัยของการรักษาสถานะทางอำนาจเดิม โดยเฉพาะการครองความเป็นใหญ่ในด้าน “เทคโนโลยี” การตั้งกำแพงภาษีหรือข้อกล่าวหาต่อการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาบริษัทสัญชาติอเมริกันแล้ว ดูเหมือนในความเห็นของ Zhang แสดงให้เห็นว่าการขัดขวางความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีของจีนแทบจะเป็นไปไม่ได้ด้วยการจำกัดขอบเขตการเข้าถึงเทคโนโลยี อันเนื่องมาจาก การพัฒนาเทคโนโลยีของจีนสามารถเพิ่มผลผลิตภายในประเทศต่อค่าจ้างของแรงงานที่มีฝีมือหรือแรงงานที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีที่เพิ่มสูงขึ้น กล่าวคือ เป็นชนชั้นกลางและชนชั้นสูงของจีน โดยแรงงานเหล่านี้คิดเป็นมากกว่า

ร้อยละ 90 ของผู้บริโภคนในเขตเมือง จึงกล่าวได้ว่าการเพิ่มขึ้นของค่าจ้าง นำไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนไปด้วยการบริโภคภายในประเทศ แต่การขับเคลื่อนเหล่านี้ ทำให้การขับเคลื่อนด้วยการลงทุนถอยห่างออกไป ในที่นี้สะท้อนให้เห็นว่าการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจภายในประเทศ การมีนวัตกรรมหรือสินค้าทางเทคโนโลยี ยิ่งเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน รวมไปถึงการเพิ่มขึ้นของขนาดเศรษฐกิจโดยรวม เช่น การลงทุนในด้านของ R&D (Research and Development) ของจีนคิดเป็นร้อยละของ GDP มากกว่าร้อยละ 2 สูงกว่าสหภาพยุโรป หรือรัฐบาลจีนได้นำเสนอการลงทุนในเรื่องของอุตสาหกรรมการผลิตชิปภายในประเทศเป็นจำนวนเงิน 5 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือในปี ค.ศ. 2017 จีนได้อ้างสิทธิบัตรในเรื่องของการประดิษฐ์เป็นจำนวน 1.36 ล้านรายการ ซึ่งหากคิดโดยเฉลี่ย คือ สิทธิบัตร ต่อ 10,000 คน สามารถประดิษฐ์โดยเฉลี่ย 9.8 รายการ เป็นต้น

ดังนั้น เมื่อทรัมป์และฝ่ายบริหารพิจารณาถึงการเจริญเติบโตของจีน จึงมีความจำเป็นต้องชะลอการเติบโตทางเศรษฐกิจและขีดขวางในเรื่องความก้าวหน้าของเทคโนโลยี เป้าหมายหลักสำคัญที่นำมาสู่การเก็บภาษีสินค้าบางประเภท คือ เครื่องจักร อิเล็กทรอนิกส์ และเทคโนโลยีไอที ดังนั้น ทรัมป์จึงเสนอเก็บภาษีประมาณร้อยละ 25 สำหรับสินค้าข้างต้น แต่ในความเห็นของ Zhang การขีดขวางดังกล่าวกลับทำให้ “เร่ง” การพัฒนาพื้นฐานทางเทคโนโลยีแก่ประชากรภายในประเทศ กล่าวคือพัฒนาพื้นฐานทางเทคโนโลยีให้แก่ชนบทเพื่อเตรียมความพร้อมต่อความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่จะเกิดขึ้น

การขีดขวางเหล่านี้อาจไม่เป็นผลตามที่ Zhang กล่าวไว้ข้างต้น เพราะยิ่งการพัฒนาสินค้าทางเทคโนโลยีมีความก้าวหน้าขึ้น มูลค่าทางเศรษฐกิจยิ่งเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย อย่างไรก็ตาม สงครามการค้าเหล่านี้ทำให้เศรษฐกิจของจีนได้รับผลกระทบเช่นกัน โดยดัชนี Shanghai Composite มาตราการวัดตลาดหุ้นของจีน ในปี ค.ศ. 2018 ดิ่งลงประมาณร้อยละ 18 จากการที่จีนพึ่งพาการส่งออก และผลกระทบจากการสงครามการค้าทำให้ค่าเงินอ่อนค่าลง กลับทำให้เพิ่มต้นทุนการนำเข้าสินค้าและบริการที่เพิ่มสูงขึ้น มูลค่าที่แท้จริงของครัวเรือนของจีนที่น้อยลง การบริโภคภาคเอกชนลดลง และต้นทุนต่อการผลิตสินค้าและบริการที่เพิ่มสูงขึ้น ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าสงครามการค้ากลับทำให้ภาคส่วนของการบริโภคประสบปัญหาตามมาต่อต้นทุนในการผลิตสินค้าที่เพิ่มสูงขึ้น

สงครามการค้าจะไม่ก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ทั้งสองฝ่าย ในความเห็นของ Zhang รวมไปถึงสหรัฐฯ ในเรื่องของความไม่สมดุลทางการค้าระหว่างสหรัฐฯ และจีนจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องแก้ไขความไม่สมดุลดังกล่าว โดย Zhang ได้เสนอให้จีนต้องเร่งปฏิรูปเศรษฐกิจ ต้องมีระบบความปลอดภัยทางสังคมและตลาดการเงินแบบเสรีนิยม (อาจหมายถึงการแทรกแซงจากรัฐบาลกลางต้องไม่มี) และจีนต้องไม่ให้ค่าเงินอ่อนค่าลงของค่าเงินหยวน และสหรัฐฯ

ต้องลดการเกินดุลบัญชีเงินทุน โดยการอนุญาตและสนับสนุนแก่นักธนาคารในประเทศต่างๆ สะสมสกุลเงินสังเคราะห์⁵ แทนสกุลเงินดอลลาร์สหรัฐฯ เพราะอันเนื่องมาจากเงินดอลลาร์ ในระดับเศรษฐกิจมหภาคมีหน้าที่เป็นสกุลเงินสำรอง เนื่องจากเป็นสกุลเงินที่มีความปลอดภัยและมีความมั่นคง ด้วยเหตุนี้ ดอลลาร์สหรัฐฯ จึงกลายเป็นเงินทุนสำรองระหว่างประเทศ จึงทำให้บทบาทของเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ในการทำธุรกรรม จะยังคงขาดบัญชีเดินสะพัด トラบาโดที่ต่างประเทศนิยมใช้ดอลลาร์สหรัฐฯ ทั้งนี้ สำหรับทั้งสองประเทศจะต้องสร้างช่องว่างระหว่างการเจรจาที่มีประสิทธิภาพระหว่างสองฝ่าย

จากบทวิเคราะห์ข้างต้น สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะการรักษาฐานะทางอำนาจบางประการของสหรัฐฯ โดยในรายละเอียดเบื้องต้นของสินค้าเทคโนโลยีไอที รวมไปถึงนวัตกรรมต่างๆ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ ด้วยเหตุนี้การเพิ่มมูลค่าดังกล่าว กลับทำให้จีนมีความ “จำเป็น” ต้องเร่งพัฒนาเทคโนโลยีเป็นของตนเองมากยิ่งขึ้นสำหรับการบริโภคสินค้าเทคโนโลยีภายในประเทศและการครองตลาดส่วนแบ่งของสินค้าไอทีที่มีคู่แข่งเป็นจำนวนมาก ดังนั้น ความก้าวหน้าหรือการผงาดขึ้นของจีน สะท้อนให้เห็นว่าสหรัฐฯ มีความกังวลสูงต่อการดำรงอยู่ของตนบนเวทีของการเป็นผู้จัดระเบียบโลก นอกเหนือจากปัจจัยทางเทคโนโลยีที่ถูกพัฒนาขึ้น ปัจจัยทางการทหารได้รับผลกระทบจากสิ่งเหล่านี้ด้วยเช่นกัน หากเทคโนโลยีสามารถนำมาประยุกต์ใช้ทางการทหารได้ กลับยิ่งเสริมศักยภาพทางการทหารให้แก่กองทัพจีนอย่างสูง ดูเหมือนว่าในภาพรวมแล้วสงครามการค้า กลับไม่ใช่แค่เรื่องการครอบครองความเป็นใหญ่ในทางการเมืองระหว่างประเทศ แต่มีมิติในด้านเทคโนโลยี เป็นสิ่งที่มีความสำคัญเช่นกัน หากเทียบเคียงในบริบททางประวัติศาสตร์ ในยุคสงครามเย็นสหรัฐฯ มีคู่แข่งอย่างสหภาพโซเวียต ในการแข่งขันเรื่องของอุดมการณ์ ระบบเศรษฐกิจ และเทคโนโลยีการบินอวกาศ รวมไปถึงศักยภาพทางการทหาร แต่ดูเหมือนว่าในบริบทยุคสมัยปัจจุบัน คู่แข่งใหม่ของสหรัฐฯ คือ “จีน” ย่อมมีความแตกต่าง โดยเฉพาะพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่มีความเข้มแข็ง แต่หากเทียบเคียงทั้งสองยุคสมัยใหม่ กลับมีมิติที่ซับซ้อนและมีปัจจัยที่หลากหลายมากขึ้นถึงแม้บริบทเทียบเคียงจะมีความคล้ายกันก็ตาม

ผู้เขียนได้กล่าวถึงสงครามการค้าในมิติของ “จีน” ถึงความจำเป็นต่อการพัฒนาเทคโนโลยี อันเนื่องมาจากการพัฒนาเทคโนโลยีดังกล่าวมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจจีนอย่างมาก ในมิติของ “สหรัฐฯ” แสดงออกมาอย่างชัดเจนต่อการลดบทบาทอิทธิพลทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีของจีน อย่างไรก็ตาม ในงานของ Rasmus (2018, pp. 346-363)

⁵ สกุลเงินสังเคราะห์ กล่าวคือ สกุลเงินที่อ้างอิงจากคู่สกุลเงินที่แตกต่างกันทั้งสองคู่ รวมถึงสกุลเงินอื่น ๆ ที่มีการซื้อขายและเปลี่ยนกัน

กล่าวถึงมิติในสงครามการค้าของสหรัฐฯ อย่างละเอียด โดยเฉพาะมิติที่มีความเกี่ยวเนื่องโดยตรง ได้แก่ 1) การจำกัดหรือขัดขวางอิทธิพลการถ่ายทอดเทคโนโลยีของบริษัทสัญชาติอเมริกันต่อจีน และ 2) ความจำเป็นต่อการเข้าถึงตลาดจีนสำหรับธุรกิจของสหรัฐฯ ในส่วนของการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดของสหรัฐฯ กับจีน หรือการขาดดุลทางการค้า ในความเห็นของ Rasmus เป็นเรื่องของการขึ้นอัตราภาษีซึ่งมีความคล้ายคลึงกับ Zhang แต่ก็มีแตกต่างตรงที่นำมิติทางการเมืองของสหรัฐฯ เข้ามาเกี่ยวข้อง ดังนั้น ผู้เขียนจะนำเสนอประเด็นต่อบัจจัยสำคัญ เพียงแค่สองปัจจัยข้างต้น อย่างไรก็ตาม ประเด็นเบื้องต้นแสดงให้เห็นถึงรายละเอียดที่ลึกซึ้งที่เป็นมากกว่าเป็นประเด็นทางการเมืองระหว่างประเทศ

ประการแรกในมิติด้านเทคโนโลยี โดยเทคโนโลยีที่สำคัญ ได้แก่ ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เครือข่ายไร้สาย 5G และความปลอดภัยทางไซเบอร์ รวมไปถึงเทคโนโลยีที่สำคัญ คือ เทคโนโลยีเชิงกลยุทธ์ทางการทหารที่กำลังอยู่ระหว่างการพัฒนา และการเข้าถึงการลงทุนในประเทศจีนที่บรรดาบริษัทต่างชาติต้องทำสัญญากับรัฐบาลจีนเพื่อให้สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลทางการค้าได้ ในประเด็นนี้ของการเข้าถึงแหล่งข้อมูลทางการค้าเป็นสิ่งที่ทางสหรัฐฯ จับตามองอย่างใกล้ชิดและแสดงความกังวลต่อความมั่นคงอย่างสูงจากอวกังตัน อย่างไรก็ตาม สำนักงานความมั่นคงแห่งชาติ (National Security Agency: NSA) รวมไปถึงฝ่ายบริหารระดับสูงของทรัมป์มีบทบาทอยู่เบื้องหลังสงครามการค้าระหว่างสหรัฐฯ และจีน อย่างไรก็ตาม นี่เป็นข้อเสนอของ Rasmus ในแง่นี้มิติทางเทคโนโลยีมีความชัดเจนมากขึ้น ทรัมป์ได้มอบหมายหน้าที่สำคัญแก่สำนักงานผู้แทนการค้าสหรัฐฯ ตรวจสอบจีน Out-of-Cycle Review of Notorious Markets (OUST) ของ United States Trade Representative (USTR) โดยระบุว่าจีนถ่ายทอดเทคโนโลยีของสหรัฐฯ แบบใด รวมไปถึงความพยายามในการซื้อกิจการบริษัทสหรัฐฯ ภายในประเทศ จึงกล่าวได้ว่าวัตถุประสงค์หลัก คือ การหยุดถ่ายทอดเทคโนโลยีของจีน

ดังนั้น บัจจัยในด้านเทคโนโลยีและบัจจัยด้านผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นผลประโยชน์ของสหรัฐฯ กำลังถูก “ทำลาย” จากสถานะดั้งเดิมของของสหรัฐฯ Rasmus ตีความว่า สหรัฐฯ มีความจำเป็นในการรักษาส่วนแบ่งหรือผลประโยชน์ของประเทศตนเอง ตัวอย่างเช่น ในเหตุการณ์ของการเจรจาทางการค้าข้อตกลงพลาซ่า (Plaza Accord) เพราะสหรัฐฯ สูญเสียความสามารถในการแข่งขันกับธุรกิจจากประเทศญี่ปุ่น ซึ่งสหรัฐฯ ขาดดุลทางการค้าจากสินค้าญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นในปริมาณที่มากขึ้น ดังนั้น การเจรจาดังกล่าวทำให้ดูเหมือนว่าญี่ปุ่นต้องเข้าร่วมการเจรจากับทางสหรัฐฯ ทั้งนี้ สงครามการค้าของสหรัฐฯ เปรียบเสมือนการนำใช้กับจีนกรณีเดียวกันกับญี่ปุ่น แต่ข้อเท็จจริงกลับแสดงให้เห็นว่า มาตรการเหล่านั้นใช้ไม่ได้กับจีนหรือมีประสิทธิภาพที่น้อยมากที่จะเข้ามาตรึงการกีดกันทางการค้า ด้วยเหตุนี้เหมือน “ผู้เล่นเกมหลัก” อย่างสหรัฐฯ ได้สูญเสียความได้เปรียบจากการใช้เครื่องมือหรือนโยบายเบื้องต้น จึงต้องใช้บางสิ่ง

เพื่อเปลี่ยนกฎของเกมบนระเบียบระหว่างประเทศ แต่ดูเหมือนว่าจากประสบการณ์ของสหรัฐอเมริกา สงครามการค้าระหว่างสองฝ่ายดูเหมือนจะไม่เป็นผล เพราะทางจีนได้มีการตอบโต้ แต่การตอบโต้เหล่านั้นจะขึ้นอัตราภาษีในอัตราที่เท่ากันเหมือนกับที่ทางสหรัฐฯ ขึ้นภาษีกับจีน

ประการที่สอง บรรดาบริษัทข้ามชาติของสหรัฐฯ ต้องการเข้าถึงแหล่งตลาดภายในของจีนมากขึ้น แต่กลับไม่ใช่ความต้องการเพียงแค่บรรดาบริษัทข้ามชาติ แต่กลับหน่วยงานด้านความมั่นคงของสหรัฐฯ (NSA) และเพนตากอน (The Pentagon) โดยต้องการยุติการถ่ายโอนทางเทคโนโลยี เหตุผลข้างต้นอาจเป็นเหตุผลของการค้าที่ไม่เป็นธรรมหรือการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาที่มีความสำคัญต่อความมั่นคง เช่น บริษัทด้านการบินอวกาศหรือบริษัทด้านเทคโนโลยีหากต้องการลงทุนในจีนบริษัทเหล่านั้นต้องทำข้อตกลงกับรัฐบาลจีนเพื่อให้เข้าถึงข้อมูลทางการค้าแลกกับตลาดภายในประเทศของจีนที่มีกำลังซื้อ รวมไปถึงทรัมป์ ต้องการฐานเสียงทางการเมืองภายในประเทศเพื่อความนิยมของคะแนน และเพื่อให้แน่ใจว่าพรรคริพับลิกันจะสามารถรักษาที่นั่งในสภาองเกรสในการเลือกตั้งในปีนั้น ด้วยเหตุนี้มิติที่มีความซับซ้อนมากขึ้น แสดงออกอย่างชัดเจนว่าความต้องการ ไม่อาจไปในแนวทางเดียวกัน แต่ทั้งนี้ผู้เขียนกลับมองว่ามีหลักการร่วมกันอยู่ คือ การเก็บเกี่ยวผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจแห่งชาติ แต่ในกรณีของฐานคะแนนเสียงในทางการเมืองภายในประเทศสหรัฐฯ จะเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่มีความน่าสนใจ แต่ในที่นี้ผู้เขียนจะไม่กล่าวถึง แต่สำหรับหน่วยงานด้านความมั่นคงของสหรัฐฯ (NSA) มีความต้องการชัดเจน เพื่อไม่ให้เทคโนโลยีของจีนไม่ให้ผงาดขึ้นมาท้าทายสหรัฐฯ ดังนั้น ทรัมป์จึงสนับสนุนความต้องการเหล่านี้ ด้วยเหตุผลทางการเมือง โดยเฉพาะเรียกร้องฐานคะแนนเสียงจากกลุ่มชาตินิยม โดยการนำเสนอนโยบายการค้าแบบชาตินิยมที่มีความก้าวร้าวจากปัจจัยภายในข้างต้นจึงแสดงให้เห็นว่า การรักษาผลประโยชน์ของชาติ กลับมีมิติที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ วัตถุประสงค์ทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยในมิติด้านใด Rasmus กล่าวว่าสิ่งที่ทรัมป์ทำเหมือนสิ่งที่นายทุนสหรัฐฯ ทำมาอย่างต่อเนื่องตลอดในช่วงหลังปี ค.ศ. 1945 หรือหลังสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยเปลี่ยนกฎเกณฑ์บางอย่างเพื่อให้แน่ใจว่า ผลประโยชน์ของบริษัทในสหรัฐฯ จะกลับมีบทบาทอีกครั้งในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจโลก อย่างไรก็ตาม จีนอยู่ในสถานะที่ไม่ได้เหมือนยุโรปหรือญี่ปุ่น เพราะมีความแข็งแกร่งในหลากหลายมิติ เพราะจีนไม่ได้พึ่งพาสหรัฐฯ เหมือนญี่ปุ่นเหมือนในปี ค.ศ. 1971 ในช่วงที่มีความต้องการความปลอดภัยทางการเมืองและการทหาร ดังนั้น สหรัฐฯ จึงขาดกลไกการเจรจาเหมือนในกรณีของข้อตกลงพลาซา รวมไปถึงประเด็นสำคัญ คือ การแข่งขันทางยุทธศาสตร์ระยะยาวกับจีนและสหรัฐฯ อันเนื่องมาจากเทคโนโลยี AI, 5G อย่างที่ผู้เขียนได้กล่าวไว้เบื้องต้น Rasmus ให้มุมมองว่าใคร่ยืนสิทธิบัตรในเรื่องของ AI หรือ 5G มากที่สุด อาจพิสูจน์ถึง “ผู้ชนะ” ถึงอำนาจทางเศรษฐกิจ

ระดับโลกในอนาคต ด้วยเหตุนี้สหรัฐฯ จึงมองจีนเป็น “ภัยคุกคาม” ดังนั้น แนวโน้มของสหรัฐฯ จึงอาจนำไปสู่การเสริมสร้างสถานะทางเทคโนโลยีให้มีบทบาทมากยิ่งขึ้นทั้งการวิจัยและการพัฒนา (R&D) และการบริการด้านความรู้ในเรื่องเทคโนโลยีแก่ประเทศพันธมิตรและประเทศกำลังพัฒนา

ตัวแสดงที่มีความหลากหลายเหล่านี้ทั้งผู้นำทางการเมือง หน่วยงานด้านความมั่นคง ประชาคมนานาชาติ หรือบริษัทข้ามชาติ รวมไปถึงความสัมพันธ์ส่วนตัวในมิติต่างๆ ล้วนมีความซับซ้อนอย่างมาก ในที่นี้จากการวิเคราะห์ของ Zhang และ Rasmus มีความแตกต่างทั้งความเห็นหรือการวิเคราะห์ แต่ถึงกระนั้นจากการวิเคราะห์ของทั้งสองคน ก็พอที่จะตอบคำถามของเราได้ว่าสหรัฐฯ รักษาสถานะอำนาจอย่างไร ดังนั้น จึงมีจุดร่วมกันจากทั้งสองคน โดยสะท้อนการรักษาสถานะอำนาจเดิมของสหรัฐฯ คือ ความกังวลต่อความมั่นคงของประเทศผ่านการยุติการถ่ายโอนทางเทคโนโลยีโดยเฉพาะเทคโนโลยีที่สามารถประยุกต์ใช้ในทางการทหาร กล่าวคือ ความมั่นคงทางการทหารเป็นหนึ่งในปัจจัยสำหรับการเป็นมหาอำนาจโลก นอกเหนือจากความมั่นคงทางเศรษฐกิจซึ่งจะเป็นสิ่งที่เกื้อหนุนกันและกัน ดังนั้น การใช้มาตรการกีดกันทางการค้าหรือการขึ้นบัญชีดำต่อบริษัทสัญชาติจีน แสดงให้เห็นว่าสหรัฐฯ ให้ความสำคัญในภาคส่วนนี้อย่างชัดเจน โดยสหรัฐฯ กำลังรักษาความเป็นมหาอำนาจผ่านปัจจัยด้าน “เทคโนโลยี” และปัจจัยด้าน “ความมั่นคงทางการทหาร” จึงสรุปได้ว่า สหรัฐฯ รักษาสถานะอำนาจผ่านการขัดขวางการผงาดขึ้นของจีน โดยเฉพาะความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีต่อการประยุกต์ใช้ทางการทหาร

ประเด็นเรื่องของเทคโนโลยีและเศรษฐกิจอาจไม่ใช่ปัจจัยเดียวสำหรับการเป็นมหาอำนาจในระดับโลก แต่ผู้เขียนกลับมองว่ายังมีปัจจัยอีกหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นการได้การยอมรับจากนานาชาติ ความไว้วางใจระหว่างประเทศ คติเรื่องเชื้อชาติ และผลประโยชน์ที่นานาประเทศจะได้รับร่วมกัน ฯลฯ การครองครอบความเป็นเจ้าโลก ดูเหมือนว่าการทำสงครามเต็มรูปแบบอาจไม่ใช่ทางเลือกแรกๆ ที่จะนำมาใช้ เพราะต้นทุนหรือมูลค่าที่ต้องสูญเสียอาจมีสูงชันมาก แต่ปฏิเสธไม่ได้ว่าการใช้สงครามเต็มรูปแบบจะไม่ใช่ทางเลือกสุดท้าย ดังนั้น ลักษณะเหล่านี้อาจนำไปสู่การถ่วงดุลทางอำนาจแบบใหม่ที่มีมิติซับซ้อนมากขึ้น

ในทัศนะของผู้เขียน กล่าวโดยภาพรวมแล้วทั้งในมิติของจีนและสหรัฐฯ แสดงให้เห็นว่ามีความสลับซับซ้อนอย่างชัดเจนและมีปัจจัยที่หลากหลายต่อการวิเคราะห์ ไม่ว่าจะเป็นความต้องการเพิ่มมูลค่าหรือการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของจีน โดยเฉพาะสินค้าทางเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมดังกล่าว ทำให้เศรษฐกิจภายในประเทศมีการบริโภคที่เพิ่มสูงขึ้น อีกทั้งยังเพิ่มผลผลิตทางเศรษฐกิจอีกด้วย หรือมุมมองของสหรัฐฯ ที่มองว่าจีนเป็นภัยคุกคาม

เพราะการสูญเสียผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเหล่านี้ อาจนำไปสู่การสูญเสียความมั่นคงแห่งชาติตามไปด้วย

กล่าวได้ว่าทั้งสองฝ่ายต่างมีความต้องการหรือมิติที่ซับซ้อนไม่เหมือนกันและมีพลวัตสูงมาก การนำเสนอของผู้เขียนในที่นี้ ไม่อาจกล่าวถึงบทสรุปถึงความเป็นรูปแบบต่อคำตอบที่ถูกต้องว่าควรเป็นแบบใด แต่สิ่งเหล่านี้กลับแสดงออกอย่างเห็นได้ชัดเจนว่า การรักษาสถานะทางอำนาจของสหรัฐฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาททางเศรษฐกิจของสหรัฐฯ การเปลี่ยนกฎเกณฑ์หรือการเก็บเกี่ยวผลประโยชน์เหล่านี้ดูเหมือนจะถูกท้าทายมากยิ่งขึ้น แต่ทั้งนี้ นอกเหนือจากปัจจัยทางเศรษฐกิจระหว่างสองประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของทั้งสองประเทศต่อประเทศอื่นๆ ก็มีส่วนสำคัญเช่นกันในการยอมรับจากนานาชาติ การครองอำนาจทางเศรษฐกิจอาจไม่ใช่จุดหมายสำคัญสำหรับการมีอำนาจโลก แต่การยอมรับจากนานาชาติจึงมีความสำคัญไม่แพ้กัน ด้วยเหตุนี้ การรักษาสถานะอำนาจของสหรัฐฯ จะไม่ใช่เพียงแค่การครองปัจจัยทางเศรษฐกิจหรือการเก็บเกี่ยวผลประโยชน์เท่านั้น แต่ต้องมีความจำเป็นรักษาความสัมพันธ์กับนานาชาติ

5. ความแตกต่างและพัฒนาการของสงครามการค้าระหว่าง “โดนัลด์ ทรัมป์” สู่ “โจ ไบเดน”

ความแตกต่างของสงครามการค้าในสมัยอดีตประธานาธิบดี ทรัมป์ และประธานาธิบดีคนปัจจุบันหรือ ไบเดน ต่อการกำหนดนโยบายการต่างประเทศที่มีต่อจีน ล้วนมีพัฒนาการที่มีจุดร่วม คือ การชะลอการเติบโตทางเศรษฐกิจ การยุติการถ่ายโอนทางเทคโนโลยีต่อการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา รวมไปถึงความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการทหาร แต่ในด้านที่แตกต่างของนโยบายการต่างประเทศ คงเป็นในเรื่องของวิธีการ กลยุทธ์ และยุทธศาสตร์การรักษาความใหญ่ของสหรัฐฯ ด้วยเหตุนี้ ความแตกต่างดังกล่าว ย่อมสะท้อนให้เห็นว่าแนวโน้มของนโยบายจากยุคทรัมป์มาสู่ยุคไบเดน คือ หลักการขัดขวางการขึ้นมาเป็นมหาอำนาจของจีนจึงถือเป็นหลักการรวมกัน หรือกล่าวได้ว่าไม่ว่าประธานาธิบดีคนใดของสหรัฐฯ ขึ้นมาดำรงตำแหน่งย่อมต้องเจอความท้าทายจากจีนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ต่อความจำเป็นในการรักษาสถานะอำนาจเดิมของสหรัฐฯ

บทวิเคราะห์ของ Mishra (2022) ได้สรุปความเปลี่ยนแปลงและความต่อเนื่องของนโยบายจีนของสหรัฐฯ ไว้อย่างรอบด้าน ระหว่างความแตกต่างของทรัมป์และไบเดน ในที่นี้ผู้เขียนจะขอแนะนำเสนอประเด็นที่มีความสำคัญต่อสงครามการค้าและปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากสงครามการค้าเป็นหลักต่อความแตกต่างระหว่างสองรัฐบาล Mishra ให้

ความเห็นที่ว่า ผลจากการทำสงครามต่อการตั้งกำแพงภาษีระหว่างสหรัฐฯ กับจีนในยุคสมัยของทรัมป์ มีเป้าหมายเพื่อชะลอการเติบโตของจีน เนื่องจากแนวทางการปฏิบัติทางการค้าที่ไม่เป็นธรรม จนนำไปสู่การลงนามข้อตกลงทางการค้ารอบแรกในปี ค.ศ. 2020 ขณะที่ภาษีศุลกากรยังไม่ถูกยกเลิก แต่ถึงกระนั้นสหรัฐฯ ตกลงจะยอมลดอัตราภาษีข้างต้นบางส่วน โดยมีเงื่อนไขสองประการที่เสนอแก่จีน คือ จีนต้องปฏิรูประบบเศรษฐกิจและการค้าในด้านทรัพย์สินทางปัญญา การถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร บริการทางการเงิน และการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ปฏิบัติในลักษณะของความเป็นสากลและเสรี ประการที่สอง จีนต้องซื้อสินค้าเกษตรของสหรัฐฯ มูลค่า 2 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐฯ มากกว่าในตอนก่อนเริ่มสงครามการค้า แต่ภายหลังพบว่าจีนซื้อสินค้าเกษตรดังกล่าวเพียงร้อยละ 60 ของจำนวนข้างต้น สำหรับไบเดน จึงเผชิญกับแรงกดดันทางการเมืองให้คงอัตราภาษีศุลกากรสำหรับสินค้าจีนบางประเภท

มิติด้านนโยบายการต่างประเทศของสหรัฐฯ หากเทียบเคียงกันตามหลักการดำเนินนโยบายการต่างประเทศของทรัมป์ Mishra ให้ความเห็นว่านโยบายการต่างประเทศข้างต้นถูกตีกรอบด้วยหลักการ Making America Great Again (MAGA) กล่าวคือ การจัดลำดับความสำคัญภายในประเทศ เป็นหลัก ซึ่งนโยบายของไบเดน หลักการส่วนใหญ่มาจาก “การแข่งขันเชิงกลยุทธ์” จึงกล่าวได้ว่าแนวโน้มของนโยบายการต่างประเทศในยุคของไบเดนให้ความสำคัญแก่การต่างประเทศมากกว่าทรัมป์ ที่ให้ความสำคัญผลประโยชน์แห่งชาติเป็นหลักต่อภายในประเทศเป็นหลัก ดังนั้น ภายใต้การนำของไบเดน จึงมีความพยายามที่จะใช้ประโยชน์จากประเทศพันธมิตรทวีปเอเชียและสถาบันพหุภาคีเพื่อแข่งขันและสกัดกั้นต่อจีนผ่านความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการเจรจาทางการค้ากับประเทศต่างๆ ดังนั้น แนวทางเหล่านี้จึงให้ความสำคัญแก่ความเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศ เพื่อแก้ไขข้อตกลงต่างๆ ที่รัฐบาลทรัมป์ได้ถอนตัวออกไปก่อนหน้านี้ นโยบายการต่างประเทศของทรัมป์ มีความพยายามที่ชัดเจนที่จะแยกสหรัฐฯ ออกจากพันธมิตร ดังนั้น การฟื้นฟูความไว้วางใจใน ยุโรป และเอเชียตะวันตก จึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอันดับแรกต่อการบริหารของไบเดน

สำหรับมิติด้านการค้า Mishra ให้ความเห็นว่า สำหรับรัฐบาลของทรัมป์มีความชัดเจนต่อจีนว่า จีนต้องรับผิดชอบต่อการสูญเสียฐานการผลิตในสหรัฐฯ ผลจากการขาดดุลการค้า รวมไปถึงการปฏิบัติการค้าที่ไม่เป็นธรรมและการขโมยทรัพย์สินทางปัญญาอย่างที่ได้กล่าวไว้เบื้องต้น ดังนั้น ความต้องการของทรัมป์ คือ ต้องการให้สหรัฐฯ กลับมายิ่งใหญ่อีกครั้ง สำหรับรัฐบาลไบเดน ในกรณีของภาษีศุลกากรไม่ได้แสดงจุดยืนที่ชัดเจนนักว่าจะยกเลิกมาตรการภาษีศุลกากร แต่ถึงกระนั้นไบเดนอาจยกเลิกภาษีบางส่วนในยุครัฐบาลทรัมป์และขึ้นภาษีศุลกากรใหม่เพิ่มขึ้น ในแง่ของการค้าระหว่างประเทศในสมัยทรัมป์และไบเดน ไม่ได้มีความแตกต่างมากนัก เพียงแต่ความรุนแรงต่อมาตรการภาษีได้ลดลงแต่ก็ไม่ได้ถูกยกเลิก

ด้วยเหตุนี้ Mishra ตั้งข้อสังเกตต่อบริบทปัจจุบันในกรณีของสงครามยูเครนและรัสเซียอาจบั่นทอนความเป็นไปได้ต่อการฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐฯ และจีน ดังนั้น ย่อมอาจบีบให้สหรัฐฯ ต้องกระชับความสัมพันธ์กับพันธมิตรในอินโด-แปซิฟิกเพิ่มมากขึ้น ในอีกด้านหนึ่งคือ ความพยายามของสหรัฐฯ ต่อการแยกบางประเทศในยุโรปออกจากจีน เนื่องจากความสัมพันธ์ในยุโรปกับจีนมีความร่วมมือผ่านการค้าและเทคโนโลยี หากจะกล่าวถึงอย่างรอบด้านระหว่างทรัมป์และไบเดน คือ ทรัมป์ได้ใช้อำนาจทางเศรษฐกิจของสหรัฐฯ ต่อพันธมิตรและคู่ ซึ่งจะมุ่งเน้นคนภายในประเทศต่อการรักษาผลประโยชน์แห่งชาติ แต่สำหรับไบเดนความสัมพันธ์ทางการค้าของสหรัฐฯ จะมุ่งเน้นที่การปรับปรุงความสัมพันธ์กับประเทศพันธมิตร โดยจะนำไปสู่การเจรจาทางการค้ากับประเทศพันธมิตรและอาศัยความร่วมมือดังกล่าวสกัดกั้นการขยายตัวอิทธิพลของจีน (Becker et al., 2020)

ในทัศนะของผู้เขียนพัฒนาการและความแตกต่างระหว่างสองรัฐบาลข้างต้น หากจะกล่าวถึงระดับความรุนแรงของสงครามการค้าหรือการขยายขอบเขตของสงครามการค้าระหว่างทรัมป์กับไบเดน สำหรับในยุคสมัยของไบเดน ขอบเขตของสงครามการค้าดูเหมือนว่าจะไม่ได้ลดความขัดแย้งลง แต่จากบริบทโดยรอบของสงครามยูเครนและรัสเซีย และกรณีข้อพิพาททะเลจีนใต้เพิ่มสูงขึ้น กล่าวคือ ยิ่งความขัดแย้งระหว่างประเทศเพิ่มสูงขึ้นเท่าใด ขอบเขตของสงครามการค้ายิ่งเพิ่มสูงขึ้นเท่านั้น จึงกล่าวได้ว่า สงครามการค้าในยุคไบเดนในเชิงวาทศิลป์จะไม่รุนแรงเท่ายุครัฐบาลทรัมป์ แต่ระดับความรุนแรงต่อขอบเขตสงครามการค้าที่เพิ่มสูงขึ้นจากนโยบายที่ออกมา โดยเฉพาะกฎเกณฑ์ใหม่ต่อการจำกัดอุตสาหกรรมเซมิคอนดักเตอร์ของจีน จึงเป็นสิ่งที่ชัดเจนถึงความแตกต่างระหว่างยุคทรัมป์และไบเดน แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่ายุคทรัมป์เป็นผลผลิตไปสู่การจำกัดอุตสาหกรรมเซมิคอนดักเตอร์ของจีนโดยจะกล่าวในหัวข้อถัดไป

6. การแข่งขันของสหรัฐฯ และจีน: นโยบาย กลยุทธ์ และความขัดแย้ง

การแข่งขันที่ทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นตามการออกนโยบายกีดกันทางการค้ารวมไปถึง “นโยบายที่แข็งแกร่ง” ของสหรัฐฯ ในยุคสมัยของทรัมป์ ในการจัดการจีนที่ผงาดขึ้นมา ในด้านเศรษฐกิจอิทธิพลของจีน รวมไปถึงความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ดูเหมือนว่าจากประเด็นที่ผู้เขียนได้กล่าวถึงสงครามการค้าในภาพรวม ประเด็นเรื่อง “เทคโนโลยี” จะเป็นประเด็นสำคัญ สำหรับการเป็นมหาอำนาจของโลกสมัยใหม่ โดยเฉพาะการครอบครองตลาดสินค้าต่อผู้บริโภค อย่างไรก็ตาม “การขาดดุลทางการค้า” อาจไม่ใช่มิติเพียงด้านเดียวต่อการสูญเสียบทบาททางเศรษฐกิจของสหรัฐฯ ในการรักษาผลประโยชน์ของชาติ และนโยบายการกีดกันทางการค้าที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ การขยายอำนาจของจีนกลับแสดงให้เห็นถึงปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และ

ภูมิเศรษฐศาสตร์ ที่เห็นได้อย่างชัดเจนเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการวิเคราะห์ โดยปัจจัยทั้งสองด้านอาจแสดงให้เห็นว่าผงาดขึ้นของจีน ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับประเด็นโดยรอบหรือการมีความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างประเทศที่มีความไวเนื้อเชื้อใจ การผงาดขึ้นข้างต้นต่อการรักษาความสัมพันธ์ เพราะต้องแสดงให้เห็นว่าประเทศต่างๆ ย่อมต้องได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน รวมไปถึงระเบียบเสรีนิยมใหม่ของสหรัฐฯ ในเรื่องของอุดมการณ์ประชาธิปไตย จีนจึงถือเป็นภัยคุกคามของสหรัฐฯ ในเรื่องอุดมการณ์และไม่ใช่เพียงแค่เรื่องเศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นระหว่างสองฝ่าย นอกเหนือจากการแข่งขันทางเศรษฐกิจแล้ว “กลยุทธ์” ต่อการแข่งขันระหว่างสองฝ่ายในการนำใช้ มีความสำคัญเช่นกัน

ยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิก (Indo-Pacific Strategy) ของสหรัฐฯ ถือว่าเป็นเป้าหมายสำคัญในการขัดขวางต่ออำนาจที่เพิ่มขึ้นของจีน ด้วยเหตุนี้ทางวอชิงตันมองว่าจีนไม่ได้เป็น “หุ้นส่วน” ทางยุทธศาสตร์ แต่กลับมองว่าเป็น “คู่แข่ง” ทางยุทธศาสตร์ ดังนั้นความสัมพันธ์ของทั้งสองฝ่ายมองว่าไม่ได้เป็นผลประโยชน์ร่วมกัน จีนจึงกลายเป็นคู่แข่งทางยุทธศาสตร์ของสหรัฐฯ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของอำนาจอิทธิพลและ “ประโยชน์” ของสหรัฐฯ ภายใต้ความขัดแย้งต่อการดำรงอยู่ของสหรัฐฯ ต่อบทบาททางเศรษฐกิจ ภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก (Indo-Pacific) จึงเป็นภูมิภาคที่มีความสำคัญต่อความมั่นคงของชาติควบคู่ไปกับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ด้วยการสกัดอำนาจที่เพิ่มขึ้นของจีนผ่านโครงการ Belt and Road Initiative (BRI) กรอบกลยุทธ์ทั้งสองฝ่ายถือว่ามีความแตกต่างกันทั้งวัตถุประสงค์และเนื้อหาทางยุทธศาสตร์ อย่างไรก็ตาม พื้นฐานความขัดแย้งที่สะสมอย่างยาวนาน มาจากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและความสามารถทางการทหารของจีน เมื่อทั้งสององค์ประกอบทำให้จีนมีความโดดเด่นบนเวทีโลกมากขึ้น นโยบายบางอย่างของสหรัฐฯ จึงถูกวิจารณ์จากจีนโดยไม่หวั่นเกรง ดังนั้น ดุลอำนาจระหว่างสองฝ่ายจึงถูกสั่นคลอนจากการแข่งขันที่เพิ่มสูงขึ้น ในภูมิภาค การเผชิญหน้าระหว่างสองฝ่ายกลายเป็นวาทศิลป์เชิงลบที่รุนแรง นอกจากความรุนแรงที่เกิดขึ้นระหว่างสองฝ่ายประเทศจากกรณีของสงครามการค้า ขอบเขตความขัดแย้งขยายไปถึงกรณีของ “ไต้หวัน” และ “ฮ่องกง” อย่างไรก็ตาม รัฐบาลของทรัมป์ได้มีความพยายามในการขัดขวางจีนในเรื่องของการควบคุมพื้นที่ขอบเขตของภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกต่อการค้าและเศรษฐกิจของจีน การแสวงหามาตรฐานทางเทคนิค รวมไปถึงการแสวงหาอำนาจทางเทคโนโลยีและความก้าวหน้าทางการทหารจากจีน จากที่ได้กล่าวมาจึงเห็นว่าลักษณะการขัดขวางของสหรัฐฯ มีลักษณะการจำกัดความการผงาดขึ้นของจีนอย่างเห็นได้ชัดจนเกือบทุกด้านที่สหรัฐฯ มีบทบาททางอำนาจเดิม ดังนั้น ในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก จึงเป็นกลยุทธ์การแข่งขันที่เป้าหมายหลักๆ อยู่ที่ “จีน” กลยุทธ์ทางเศรษฐกิจที่นำมาใช้ของรัฐบาลทรัมป์ คือการปรับสมดุลความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ ผ่านสงครามการค้าและการควบคุมเทคโนโลยี

ที่มีความก้าวหน้าขึ้น หากกล่าวถึงในอดีตของกรอบความร่วมมือแบบพหุภาคีของรัฐบาล บารัค โอบามา (Barack Obama) ที่มีต่อการค้าระหว่างประเทศและเศรษฐกิจโลก มีความต้องการให้ทางจีนร่วมมือกับสหรัฐฯ ต่อการเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ ในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและหลักธรรมาภิบาล ดังนั้น ยุคสมัยต่อมาจึงเห็นได้ชัดเจนว่าทางสหรัฐฯ เปลี่ยนแปลงกลยุทธ์ใหม่ แผนการ Made in China 2025 จึงถูกจำกัดความก้าวหน้าที่เกิดขึ้นต่อความได้เปรียบทางเทคโนโลยีของจีนต่อสหรัฐฯ ดังนั้น กลยุทธ์ของสหรัฐฯ ในเรื่องการแข่งขันทางยุทธศาสตร์ต่อจีน จึงมีเรื่องของการเพิ่มความสามารถทางการทหารในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก การใช้กลยุทธ์ภายใต้ชื่อ “ภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกที่เสรีและเปิดกว้าง” (Free and Open Indo-Pacific Strategy) เพื่อลดอิทธิพลจากจีน ผ่าน BRI ในกรณีของ BRI ความเห็นของวอชิงตันเชื่อว่าจีนจะใช้ความได้เปรียบทางภูมิเศรษฐศาสตร์ผ่านเส้นทางการค้าทั่วทวีปยูเรเชีย (Eurasia) หากจีนสามารถทำได้ จีนจะสามารถเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจส่วนใหญ่ของโลก ในเรื่องของเส้นทางการค้าและการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรทางธรรมชาติ รวมไปถึงการเพิ่มพันธมิตรระหว่างประเทศเพื่อถ่วงดุลกับสหรัฐฯ และรวมไปถึงการใช้ประเด็นที่มีความละเอียดอ่อนและมีความขัดแย้งของไต้หวันและฮ่องกง ในขณะเดียวกันทางจีนก็ตอบโต้ยุทธศาสตร์ของสหรัฐฯ เช่นกัน โดยการเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ระหว่างจีนและรัสเซีย ดังนั้น การที่จะสามารถเป็นอำนาจโลก ย่อมเกิดขึ้นมาจากสองปัจจัยสำคัญ ได้แก่ “ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี” และ “การครอบครองสัดส่วนทางเศรษฐกิจโลก” (Hu, 2020, pp. 127-142)

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงการขยายอิทธิพลของจีน ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และศักยภาพทางทหาร ประเด็นในเรื่องการครอบครองสัดส่วนทางเศรษฐกิจของโลกนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่โครงการของจีนต้องขยายการลงทุนในต่างประเทศเพื่อเพิ่มบทบาททางเศรษฐกิจให้แก่ตน โดยเฉพาะผ่านโครงการ BRI ต้องพิจารณาถึงการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของจีนต่อการตั้งหลักที่จะนำไปสู่การเป็นมหาอำนาจใหม่จากตำแหน่งทางภูมิรัฐศาสตร์ที่ลงทุนไปถึงเอเชียใต้ แต่การลงทุนข้างต้นต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศที่เข้าไปลงทุนที่อยู่ภายใต้โครงการ BRI และการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรในประเทศเหล่านั้น รวมไปถึงการหลีกเลี่ยงข้อขัดแย้งระหว่างชาติตะวันตกและข้อพิพาทในกรณีอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับอินเดีย แต่การคำนึงถึงการเข้าไปลงทุนในประเทศเหล่านั้นผ่านโครงการ BRI กลับทำให้จีนต้องประสบปัญหาและมีต้นทุนค่าใช้จ่ายที่เพิ่มสูงขึ้น เพื่อแลกกับราคาในการเป็นมหาอำนาจ

ในความเห็นของ Jain (2018, pp. 21-36) ได้วิเคราะห์ถึงปัจจัยการสนับสนุนต่อจีนและความก้าวหน้าของจีนในภูมิภาคเศรษฐกิจของภูมิภาคเอเชียใต้ โดยภูมิภาคเหล่านี้

ประกอบด้วย 7 ประเทศ ได้แก่ บังกลาเทศ ภูฏาน อินเดีย เนปาล ปากีสถาน มัลดีฟส์ และศรีลังกา โดยภูมิภาคเหล่านี้ถือว่าเป็นเส้นทางคมนาคมทางทะเลระหว่างตะวันออกและตะวันตกผ่านอินเดีย แรงจูงใจของจีนคืออะไร เหตุใดภูมิภาคเหล่านี้ถือเป็นจุดหมายสำคัญประการแรก การจะก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจของโลก จีนต้องครอบงำทางเศรษฐกิจในภูมิภาคนี้ และในขณะเดียวกันก็ได้ลดอิทธิพลของอินเดียในเอเชียใต้ ประการที่สอง จีนมีความตั้งใจจะกระชับความสัมพันธ์ทวิภาคีกับประเทศในภูมิภาคเหล่านี้ และประการที่สาม การใช้ประโยชน์จากภูมิเศรษฐศาสตร์ จากกลไกทางเศรษฐกิจ รวมไปถึงการใช้อำนาจเหนือประเทศที่พึ่งพาทางการค้า ด้วยเหตุนี้ข้อได้เปรียบของจีน คือ จีนไม่ต้องแบกรับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหรือข้อพิพาทที่รุนแรง ตัวอย่างในเรื่องความสัมพันธ์ที่รุนแรงระหว่างประเทศไม่ว่าจะเป็นข้อพิพาททะเลจีนใต้ อาจก่อให้เกิดการเผชิญหน้าระหว่างจีนกับเวียดนามหรือกับสหรัฐฯ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้การเข้าถึงแหล่งทรัพยากรทางธรรมชาติจึงเป็นสิ่งสำคัญ หรือในอีกด้านหนึ่ง เหตุที่ทำให้ภูมิภาคเหล่านี้จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากจีน คือ ข้อจำกัดจากการกักตุนสถาบันการเงินเช่นธนาคารโลก (World Bank) และธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (Asian Development Bank: ADB) กลับมีความกังวลเรื่องสิ่งแวดล้อมและปัญหาการทุจริตในกลุ่มประเทศเหล่านี้ ดังนั้น ข้อจำกัดข้างต้น จึงเป็นข้อได้เปรียบต่อการตอบสนองกลุ่มประเทศรายได้น้อย เช่น ระเบียงเศรษฐกิจจีน-ปากีสถาน (China-Pakistan Economic Corridor: CPEC) การสนับสนุนไม่ว่าจะเป็นโครงสร้างพื้นฐาน ระบบขนส่ง ความร่วมมือด้านพลังงาน (น้ำมัน ก๊าซ และไฟฟ้า) อย่างไรก็ตาม ยุทธศาสตร์ของจีนในเอเชียใต้ มีเจตนาที่ชัดเจนต่ออินเดียในการลดอิทธิพล นอกจากนี้ ประเทศอื่นๆ เช่น ศรีลังกาและเนปาล มองว่าอินเดียเป็น “มหาอำนาจ” มากกว่าจะเป็นกระบวนการที่จะนำไปสู่ “สันติภาพ” และเสถียรภาพในภูมิภาค

นอกเหนือจากการเข้ามาลงทุนของจีนในการขยายอิทธิพล ย่อมเกิดความท้าทายตามมา Jain ตั้งคำถามว่าการที่จีนเข้ามาลงทุนรวมไปถึงความร่วมมือทางเศรษฐกิจในด้านต่างๆ จะได้ตามความคาดหวังที่จีนต้องการหรือไม่ เช่น ในกรณีของศรีลังกาได้ส่งมอบท่าเรือฮัมบันโตตา (Hambantota Port) ให้แก่จีน เนื่องจากไม่สามารถชำระหนี้ได้ ทำให้โครงการ BRI เปรียบเสมือนการทูตกับดักหนี้ (Debt-Trap Diplomacy) เพื่อแลกกับการปลดหนี้และคณะรัฐมนตรีของปากีสถานในรัฐบาลของ อิมราน ข่าน (Imran Ahmed Khan Niazi) กล่าวแก่ ไฟแนนเชียล ไทมส์ (The Financial Times) ว่ารัฐบาลชุดก่อนทำผลงานได้แย่มากในการเจรจากับทางจีนในเรื่องของ CPEC และการได้ข้อได้เปรียบในปากีสถาน ทำให้ต้องมีการพิจารณาและไม่มีมติดูแลต่อบริษัทในปากีสถาน เพราะทางบริษัทจีนได้รับการลดหย่อนภาษี และอำนวยความสะดวก บริษัทในปากีสถานจึงเสียเปรียบ อย่างไรก็ตาม

การตอบสนองเหล่านี้ของปากีสถานอาจดูท่าทีของอินเดีย เนื่องจากอินเดียไม่เห็นด้วยกับโครงการ BRI ของจีน ปากีสถานอาจต้องแสดงจุดยืนตามอินเดีย อย่างไรก็ตาม ปากีสถานก็มีข้อจำกัด เพราะยังมีความจำเป็นที่ต้องพึ่งพาจีนสำหรับความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและการทหาร เนื่องด้วยการห่างเหินกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ของอิสลามาบัตกับสหรัฐอเมริกา ความคลุมเครือในโครงการ BRI ทำให้เกิดความไม่แน่นอนและความลังเล โดยเฉพาะการเจรจา ระหว่างเนปาลและจีน ความกังวลเหล่านี้แสดงมาในเดือนกันยายน ค.ศ. 2018 รัฐมนตรี เคพี ชาร์มา โอลี (KP Sharma Oli) ยกเลิก MOU กับ Three Gorges International (CTGI) เหตุด้วยค่าใช้จ่ายในการตั้งถิ่นฐานและการฟื้นฟูภายหลังเป็นมีจำนวนที่สูงมาก หรือการที่ อินเดียไม่อนุมัติโครงการ CPEC เพราะได้ละเมิดอธิปไตยในดินแดนของอินเดีย เหตุที่ว่า โครงการดังกล่าวผ่านกลไกกิตติ-บัลติสถาน โดยอินเดียอ้างว่า เป็นส่วนหนึ่งของรัฐฉัมมูและ แคชเมียร์ นอกจากนี้ กลับเป็นแรงกระตุ้นให้อินเดีย “ตื่นตัว” ต่อการขยายอิทธิพลของจีน มากขึ้น จึงได้เสนอความช่วยเหลือในด้านต่างๆ แก่ ภูฏาน ศรีลังกา และมัลดีฟส์ ในแง่ของ วัฒนธรรม จีนก็ได้เปิดสถาบันขงจื้อในประเทศเอเชียใต้เพื่อเผยแพร่วัฒนธรรม แต่อิทธิพล ดังกล่าวกลับมีความเปราะบางอย่างมากในการบริโภคมทางวัฒนธรรม เหตุด้วยที่ว่าในหลาย ประเทศในเอเชียใต้มีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมร่วมกับอินเดีย ไม่ว่าจะเป็นอาหารการกินและ ภาพยนตร์ และที่สำคัญคือ วิธีการใช้ชีวิต รวมไปถึงคู่แข่งเกาหลีใต้ที่มีเพลงป๊อป

Jain ตั้งข้อสังเกตว่าการหลีกเลี่ยงที่จะเผชิญระหว่างสหรัฐฯ และจีน ในกรณีของ ข้อพิพาททางทะเลจีนใต้ กลับจะยิ่งเพิ่มความขัดแย้งที่เพิ่มมากขึ้น รวมไปถึงภูมิภาคเอเชียใต้ จึงเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ต่อจีน โดยเฉพาะในเรื่องของทรัพยากรและเส้นทางการค้าจึงเป็นเหตุที่ว่าเหตุใดสหรัฐฯ จึงมีความพยายามในการขัดขวางอิทธิพลของจีน ดังนั้น ความท้าทายเหล่านี้กลับทำให้จีนต้องประสบปัญหามากยิ่งขึ้น อีกทั้งประเด็นอื่นๆ เช่น ความยินยอมของคนในพื้นที่ภายในรัฐหรือคิตทางวัฒนธรรมในพื้นที่ที่จีนได้เข้าไปลงทุน แต่ถึง กระนั้นข้อจำกัดเหล่านี้ดูเหมือนว่าจีนจะมีทางเลือกในภูมิภาคเอเชียใต้เป็นจุดหมายสำคัญต่อการขยายอิทธิพลผ่านความช่วยเหลือหรือการลงทุน หากเทียบเคียงกับยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิก ของสหรัฐฯ ที่มีต่อประเทศพันธมิตรหรือประเทศในภูมิภาคเอเชียดูเหมือนจะได้รับการตอบสนอง แก่ประเทศอื่นๆ ได้ดีกว่าจีนถึงแม้จะมีข้อถกเถียงในประเด็นนี้ แต่การเผชิญความขัดแย้ง จีนเจอผลกระทบความขัดแย้งและหลีกเลี่ยงได้ยากจากประเทศต่างๆ ด้วยเหตุนี้ ความขัดแย้ง ในมิติต่างๆ กลับมีความไม่แน่นอนอย่างเห็นได้ชัด เช่น ความแตกต่างทางวัฒนธรรมในพื้นที่ และความไว้วางใจระหว่างประเทศ ดังนั้น ยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิกของสหรัฐฯ ในการรักษา สถานะทางอำนาจโลก จึงเป็นในเรื่องของ “ภูมิรัฐศาสตร์” ต่อการขัดขวางเส้นทางการค้าของจีน จึงเป็นนัยสำคัญที่เป็นความพยายามขัดขวางการขยายอิทธิพลจากยุทธศาสตร์ของสหรัฐฯ แต่ใน

ส่วนประเด็นเรื่องเทคโนโลยี กลับมีประเด็นการแข่งขันที่รุนแรงกว่าต่อการครอบครองความเป็นใหญ่ด้านเทคโนโลยี ความรุนแรงจากการแข่งขันเหล่านี้ ไม่ว่าจะเป็น ประเด็นการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาจากกรณีของการคว่ำรวบบริษัท หรือโรงงานผลิตชิปที่มีการกระจุกตัวในจีน เป็นต้น

ในทัศนะของผู้เขียนการแข่งขันของทั้งสองประเทศไม่ว่าจะเป็นยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิก หรือโครงการ BRI จึงเป็นการแย่งชิงตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ด้วยเหตุนี้ สงครามการค้าระหว่างสองฝ่ายจึงเป็นมากกว่าแค่เรื่องเศรษฐกิจ ถึงแม้ปัจจัยอย่าง 1) การครอบครองสัดส่วนทางเศรษฐกิจ และ 2) การครอบครองความเป็นใหญ่ทางเทคโนโลยี จะเป็นปัจจัยสำคัญในการเป็นมหาอำนาจโลก สำหรับผู้เขียนสองปัจจัยข้างต้นนี้อาจเพียงพอที่จะอธิบายถึงลักษณะของการเป็นมหาอำนาจได้ แต่เป็นเรื่องของ “ความชอบธรรม” ต่อการยินยอมระหว่างประเทศอื่นๆ ที่เข้าไปเกี่ยวข้องในความขัดแย้งเหล่านี้ “ความชอบธรรม” แก่นานาชาติที่จะให้ใครเป็นมหาอำนาจโลก” จึงเป็นเรื่องสำคัญ ในความบทความชิ้นนี้จึงไม่ได้สร้างข้อสรุปที่เป็นรูปธรรมต่อการสิ้นสุดของสงครามการค้าแต่ผู้เขียนสะท้อนให้เห็นว่า “ความชอบธรรม” เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นต่อการดำรงอยู่ของมหาอำนาจ เพราะความขัดแย้งมีพลวัตสูง จึงกล่าวได้ว่าสหรัฐฯ ที่มีบทบาททางเศรษฐกิจเป็นความมั่นคงของชาติไม่อาจเพียงพอต่อการรักษาสถานะอำนาจเดิม แต่ความพยายามในการมีแผนยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิก จึงแสดงให้เห็นว่าความมั่นคงทางเศรษฐกิจ อาจเป็นเรื่องรองแต่ยังมีความจำเป็น การแสดงบทบาทในภูมิภาคเอเชียหรือจากแผนยุทธศาสตร์ จึงเปรียบเสมือนการแสดงบทบาทวางตัวต่อการเป็นมหาอำนาจเดิม

ไม่อาจเพียงพอต่อการรักษาสถานะทางอำนาจ ถึงแม้จะเป็นปัจจัยสำคัญในการครอบครองความเป็นใหญ่ ทั้งนี้ การวางตัวหรือการวางบทบาทจำเป็นต้องมีการออกแบบที่ต้องคำนึงถึงสถานะของตนเอง โดยการรักษผลประโยชน์ร่วมกัน แต่ดูเหมือนว่าจากการออกแบบนโยบายระหว่างประเทศของสหรัฐฯ กลับแสดงออกให้เห็นว่า “ผลประโยชน์ของชาติ” กลับกลายเป็นหัวใจสำคัญในการออกแบบนโยบายระหว่างประเทศควบคู่ไปด้วยกัน หากสหรัฐฯ จะยังคงรักษาสถานะตนเอง ต้องพิจารณาอย่างยิ่งในการวางตำแหน่งที่ถูกต้องมากกว่าการใช้นโยบายที่ก้าวร้าว

นอกเหนือจากกลยุทธ์ที่ทั้งสองฝ่ายนำมาใช้ไม่ว่าจะเป็นในเชิงภูมิรัฐศาสตร์-ภูมิเศรษฐกิจในการเพิ่มบทบาทตนเอง การครอบครองความเป็นใหญ่เรื่องเทคโนโลยี โดยทางจีนเล็งเห็นถึงความจำเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสหรัฐฯ แสดงความกังวลในเรื่องการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาดต่อบริษัทสัญชาติอเมริกันโดยเฉพาะบริษัทด้านที่มีความเกี่ยวข้องต่อเทคโนโลยี หรือการขาดดุลทางการค้าของสหรัฐฯ และสุดท้ายนำไปสู่การเป็น

ผู้นำด้านอวกาศจากการแข่งขันที่เพิ่มสูงขึ้นรวมไปถึงความร่วมมือระดับนานาชาติด้านอวกาศ อย่างไรก็ตาม ควรคำนึงถึงในแง่ที่ว่า การแข่งขันและความร่วมมือด้านอวกาศมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยต่อบริบทของยุคสมัย

ในปัจจุบันสหรัฐฯ มีจำนวนดาวเทียมประมาณ 4,500 ดวงในวงโคจร และมากกว่าคู่แข่งอย่างจีน ประมาณ 7 เท่า ถึงแม้ว่าจีนมีสถิติการปล่อยจรวดสู่อวกาศ ในปี ค.ศ. 2021 เป็นจำนวน 55 ครั้ง และสหรัฐฯ 51 ครั้ง ในแง่ของจำนวนเงินทุนด้านอวกาศของจีนเพิ่มขึ้นตลอดมา ในปี ค.ศ. 2020 เงินทุนโดยประมาณ 8.9 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เมื่อเปรียบเทียบกับอุตสาหกรรมอวกาศเชิงพาณิชย์ บริษัทสัญชาติสหรัฐฯ ไม่ว่าจะเป็น Blue Origin และ SpaceX แต่อุตสาหกรรมอวกาศของจีนยังห่างกับบริษัทของสหรัฐฯ พอสมควร อย่างไรก็ตาม โครงการอวกาศของจีน มีความก้าวหน้าต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างระบบนำทางด้วยดาวเทียม หรือการส่งนักบินอวกาศไปสถานีอวกาศของตนเอง แต่การก้าวสู่การเป็นผู้นำด้านอวกาศจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องผ่านการทดสอบในหลายเรื่อง แต่สิ่งเหล่านี้กลับทำให้ วอชิงตันตื่นตระหนกกับสิ่งที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะความ “ล่าหลัง” ในการแข่งขันด้านอวกาศ ด้วยเหตุนี้มักทำให้สหรัฐฯ มีการใช้จ่ายที่เพิ่มสูงขึ้น แต่การความกังวลเหล่านี้ไม่ใช่ว่าเป็นสิ่งที่ไม่แปลกใจ หากเทียบในกรณีของยุคสงครามเย็นที่สหรัฐฯ เผชิญกับสหภาพโซเวียต อย่างไรก็ตาม จีนยังคงห่างไกล หากจะก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำในด้านอวกาศ ดังนั้น การส่งเสริมความร่วมมือด้านอวกาศกับจีน สามารถลดผลกระทบการแข่งขันด้านอวกาศ เพราะทางจีนไม่ได้มีทางเลือกหากจะต้องพัฒนาสถานีอวกาศและฐานดวงจันทร์ของตนเอง รวมไปถึงจะปรับเปลี่ยนรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐฯ และจีน (Grieco, 2022)

แต่ดูเหมือนว่าในอีกด้านหนึ่งที่มีความเห็นแตกต่างจาก Grieco คือ Kluger (2022) แสดงความกังวลในเรื่องของ การเล่นเกมระยะยาวในอวกาศ (การแข่งขัน) บั๊กกิ่งอาจเอาชนะสหรัฐฯ ได้ตามรายงานของ Defense One รวมไปถึง ผู้เชี่ยวชาญจาก Space Force, Air Force, Defense Innovation Unit ได้ข้อสรุปอย่างที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น โดยในเนื้อหากล่าวว่า สถานีอวกาศนานาชาติ (ISS) มี 16 โมดูล แต่สถานียังกล่าวมีอายุการใช้งานที่มาก โดยจะมีการกำหนดปิดตัวลงออกจากวงโคจรไม่เกินปี ค.ศ. 2030 เมื่อเปรียบเทียบกับจีน กำลังสร้างสถานีอวกาศขนาดเล็ก 3 โมดูลในวงโคจรระดับต่ำของโลก และกำลังดำเนินการสร้างสถานีอวกาศถาวร

หากเปรียบเทียบทั้งสองกรณีแล้ว สังเกตได้ว่าเป็นไปได้ในเรื่องของ “โอกาส” และ “ข้อจำกัด” ที่เกิดขึ้น แต่แนวโน้มในปัจจุบันของสหรัฐฯ ในการออกนโยบายทางเศรษฐกิจที่คำนึงถึงผลประโยชน์แห่งชาติ โอกาสที่จะสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสองฝ่ายกลับน้อยลงมากยิ่งขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับความขัดแย้งต่างๆ ที่เกิดขึ้น แต่หากจะกล่าวถึงการเป็นผู้นำในด้านอวกาศ สหรัฐฯ ยังคงรักษาบทบาทในเรื่องเหล่านี้ไว้ได้ ถึงแม้การจำกัดการถ่ายทอด

ทางเทคโนโลยีและข้อกล่าวหาในเรื่องทรัพย์สินทางปัญญา ที่เกี่ยวข้องกับด้านอวกาศ สิ่งเหล่านี้เห็นได้ชัดเจนว่า สหรัฐฯ พยายามทำให้จีนไม่สามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ได้ ไม่ต้องพูดถึงการให้ความร่วมมือทั้งสองฝ่าย

หากเราทำความเข้าใจถึงความกังวลดังกล่าว ของสหรัฐฯ ย่อมเป็นเรื่องที่เราสามารถเข้าใจได้ ภายใต้แผน Made in China 2025 ของจีนกล่าวได้ว่าเปรียบเทียบเสมือนการพัฒนาเศรษฐกิจที่ “เร่ง” แข่งหน้าชาติตะวันตก โดยเฉพาะในเรื่องของเทคโนโลยี (การผลิต, การทหาร และนวัตกรรม) และแทนที่ตำแหน่งสถานะชั้นนำของโลกของอุตสาหกรรม แต่ความพยายามของจีน เราอาจเห็นเป็นเรื่องที่ดีในการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อยกระดับประเทศ แต่ความกังวลของชาติตะวันตก (สหรัฐฯ) อาจเกี่ยวข้องต่อเรื่องการขาดดุลทางการค้า แต่ประเด็นสำคัญ คือ ข้อมูลทางการค้าทางการทหารหรือเทคโนโลยีอื่นๆ ด้วยเหตุนี้จากความกังวลดังกล่าว ย่อมนำไปสู่ “นโยบายปกป้องทางการค้า” มากกว่าการค้าที่เสรี อย่างไรก็ตาม การพัฒนาเศรษฐกิจของจีน ทำให้ต้อง “เร่ง” แต่วิธีการหรือกระบวนการเพื่อให้ได้ซึ่ง “ผลลัพธ์” เพื่อการเป็นชั้นนำอุตสาหกรรมโลก ในปี ค.ศ. 2025 จะใช้ร้อยละ 2.5 ของ GDP ทั้งประเทศเพื่อการวิจัยและการพัฒนาของกระบวนการข้างต้น ต่อเรื่องที่มีความสำคัญต่อยุทธศาสตร์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ได้แก่ อุตสาหกรรมเซมิคอนดักเตอร์ การบิน และโทรคมนาคม แต่ถึงกระนั้นก็มีช่องว่างทางเทคโนโลยีที่ห่างไกลจากตะวันตก ในบทความของ Levine (2020, pp. 1-16) กล่าวถึงวิธีการปฏิบัติทางการค้าและการเลือกปฏิบัติของจีนต่อการได้มาซึ่งเทคโนโลยีภายใต้แผน Made in China 2025 ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการจารกรรมทางไซเบอร์ การใช้หน่วยงานด้านข่าวกรองของจีน การซื้อกิจการบริษัทสัญชาติอเมริกัน และการร่วมทุนกับบริษัทกับชาติตะวันตก ฯลฯ หากกล่าวในกรณีของการร่วมทุนกับบริษัทข้ามชาติ ที่มีความต้องการเข้าไปในตลาดจีน อย่างที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น การได้มาซึ่งข้อมูลหรือเทคโนโลยี วิธีการนี้เป็นวิธีการที่ไม่ต้องใช้ต้นทุนที่สูงหรือมีความซับซ้อน ด้วยเหตุนี้เงื่อนไขที่กำหนดดังกล่าวย่อมเป็นสิ่งที่บริษัทสัญชาติตะวันตกสามารถเข้าถึงแหล่งตลาดการบริโภคเทคโนโลยีของจีน อย่างประชากร 1.4 พันล้านคน มี 350 ล้านคนอาศัยอยู่ในตลาดการบริโภคผลิตภัณฑ์ จึงไม่เป็นเรื่องแปลกใจแต่อย่างใด แต่สำหรับสหรัฐฯ หากการสูญเสียในเรื่องของข้อมูลทางการค้าที่สำคัญหรือการค้าที่ไม่เป็นธรรม อาจหมายถึงสูญเสียความมั่นคงและความเหนือกว่าทางเทคโนโลยีในภาคเศรษฐกิจระดับชั้นนำและเทคโนโลยีการทหาร อย่างไรก็ตาม การรักษาความได้เปรียบทางเทคโนโลยีมาจากเศรษฐกิจที่มี “ความซับซ้อน” และ “ความหลากหลาย” นวัตกรรมทางเทคโนโลยี ในอีกด้านหนึ่ง ย่อมส่งผลให้จีนเร่งพัฒนาและเสริมศักยภาพเทคโนโลยีขั้นสูง (การลงทุนที่เพิ่มขึ้น) ดังนั้น การรักษาระเบียบเศรษฐกิจเสรีนิยมระหว่างประเทศ โดยคาดหวังว่าการค้าที่มีความเป็นธรรมและการแข่งขันที่เพิ่มพูน

ความก้าวหน้า ดูเหมือนว่านโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของจีนจะมีความขัดแย้งเพราะคำกล่าวที่ว่า “การค้าที่ไม่เป็นธรรม” ดังนั้น ในความเห็นดังกล่าว สหรัฐฯ จำเป็นต้องกระจายห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) และการลดพึ่งพาจากจีน รวมไปถึงส่งเสริมนวัตกรรมเทคโนโลยีขั้นสูง และโรงงานผลิตอัตโนมัติเพื่อให้สามารถรักษาสถานะการเป็นอุตสาหกรรมชั้นนำ

ข้อเสนอข้างต้น ล้วนมีข้อถกเถียงและผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับข้อกล่าวหาการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของสหรัฐฯ แต่จากข้อมูลในส่วนนี้รวมไปถึงข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องต่อการรักษาผลประโยชน์แห่งชาติและความมั่นคงของประเทศ จึงเสมือนภาพสะท้อนในยุคสงครามเย็นที่มีข้ออำนาจการแข่งขันกับสหภาพโซเวียต แต่ถึงกระนั้นการจะกล่าวว่าเป็นสงครามเย็นยุคใหม่ ผู้เขียนไม่เห็นด้วยกับข้อสรุปข้างต้น เพราะอันเนื่องมาจากจีนได้ใช้กลไกระบบทุนนิยมหรือระเบียบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมใหม่ในการพัฒนาประเทศ ย่อมมีความแตกต่างจากสหภาพโซเวียตที่มีการแข่งขันในเรื่องของอุดมการณ์หรือค่านิยมทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน ในทัศนะของผู้เขียน จึงเปรียบเทียบการแข่งขันภายใต้กลไกระบบเศรษฐกิจแบบเดียวกัน ในส่วนของอุดมการณ์ จีนจึงเหมือนภาพสะท้อนว่ารัฐแทรกแซงกลไกของตลาดก็สามารถทำให้เศรษฐกิจและความเป็นอยู่ของประชากรดีขึ้นได้ แต่ความสำเร็จเหล่านี้จะทำให้จีนยึดครองความเป็นใหญ่ของโลกได้มากน้อยเพียงใด เพราะหากเทียบกันแล้วในความเห็นของผู้เขียน การก้าวขึ้นสู่การเป็นมหาอำนาจย่อมไม่ใช่เรื่องเพียงแค่ความสำเร็จด้านเศรษฐกิจหรือเทคโนโลยี แต่ยังมีพลวัตและความซับซ้อนที่มากขึ้น อย่างที่ผู้เขียนได้กล่าวถึง “ความชอบธรรม” และการได้รับการยอมรับจากนานาประเทศ รวมไปถึงผลประโยชน์ของชาติต่างๆ ที่พึงจะได้รับจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ดังนั้น หากจะกล่าวว่าเป็นสงครามเย็นยุคใหม่ก็ไม่ผิด แต่สำหรับบริบทยุคปัจจุบัน การช่วงชิงตำแหน่งระหว่างสองประเทศ โดยเฉพาะการจัดระเบียบโลกย่อมทำให้รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและดุลอำนาจเปลี่ยนแปลงไปมากกว่าที่จะเป็นสงครามเย็นยุคใหม่ เพราะความซับซ้อนทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ จึงทำให้การจำกัดค่านิยมหรือความหมาย เป็นไปได้ยากมากยิ่งขึ้น ดังนั้น ระหว่าง “ความร่วมมือ” และ “การแข่งขัน” จึงเป็นเส้นทางๆ ที่ทั้งสองฝ่ายควรคำนึงถึง โดยเฉพาะสหรัฐฯ ต้องวางบทบาทของตนเองโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ระหว่างประเทศ ในขณะเดียวกันดุลอำนาจแบบเดิมหรือแบบใหม่ จำเป็นต้องคำนึงถึงการก้าวข้ามในเรื่อง “รัฐชาติ” แต่ทั้งนี้ดูเหมือนว่าการวางบทบาทและการออกนโยบายของสหรัฐฯ จะห่างไกลกับคำว่าความเจรจา ด้วยเหตุนี้แนวโน้มหรือแนวทางของสหรัฐจึงเป็นไปได้ยากต่อการคาดการณ์ว่า นโยบายระหว่างประเทศควรไปในทิศทางใด แต่ทั้งนี้สหรัฐฯ อาจยังคงรักษาตำแหน่งอำนาจโลกไว้ได้ แต่ดุลอำนาจหรือการถ่วงดุลระหว่างประเทศย่อมเกิดขึ้น แต่การถ่วงดุลดังกล่าวจะนำไปสู่การทำสงครามหรือไม่ ผู้เขียนมองว่า

มีแนวโน้มที่การทำสงครามจะเกิดขึ้น แต่การทำสงครามดังกล่าวการใช้กองกำลังทางทหารเพียงอย่างเดียวไม่อาจเพียงพอ

การแข่งขันของทั้งสองประเทศกล่าวได้ว่า ได้เพิ่มพูนอัตราการแข่งขันที่เพิ่มสูงขึ้นด้วยเหตุนี้บทบาทของทั้งสองประเทศ กลับแสดงให้เห็นว่าภายใต้ระเบียบวิธีเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมใหม่ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้กลายเป็นหัวใจสำคัญในการลดพึ่งพาการค้าระหว่างประเทศ มาให้ความสำคัญกับตลาดภายในประเทศ จากที่จีนลงทุนกับอุตสาหกรรมภายในประเทศ ในกรณีล่าสุดของสหรัฐฯ TSMC เปิดโรงงานผลิตชิปขั้นสูงในเมืองสหรัฐฯ ณ เมืองฟินิกซ์ มอริส โดยลงทุน 4 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ภายใต้นโยบาย CHIPS and Science Act (CHIPS Acts) เพื่อการผลิตและการวิจัยเซมิคอนดักเตอร์ รวมไปถึงการพัฒนาขีดความสามารถด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ดังนั้น การย้ายฐานการผลิตดังกล่าวเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาจากความขัดแย้งด้านภูมิศาสตร์ในทะเลจีนใต้ และความกังวลของวอชิงตันต่อความมั่นคงด้านอุปทาน (ประชาชาติธุรกิจ, 2565) สอดคล้องกับการจำกัดผู้ผลิตชิปและบริษัทอื่นของจีนเพราะความกังวลด้านความมั่นคงของชาติ การขัดขวางการเข้าถึงสินค้าซอฟต์แวร์ และเทคโนโลยีบางอย่างที่ผลิตในสหรัฐฯ อย่างบริษัท Yangtze Memory Technologies Corporation (YMTC) ผู้ผลิตชิปรายใหญ่ของจีนเพราะเหตุด้วยความกังวลที่พรรคคอมมิวนิสต์จีน (CCP) สนับสนุน YMTC ด้วยเหตุนี้การจำกัดความสามารถของปักกิ่งในการใช้ประโยชน์จากปัญญาประดิษฐ์ คอมพิวเตอร์ขั้นสูง และเทคโนโลยีที่มีศักยภาพที่จำหน่ายในตลาด จากการกำหนดขอบเขตใหม่ฝ่ายบริหารของรัฐบาล โจ ไบเดน ในการเข้าถึงเซมิคอนดักเตอร์ขั้นสูงของจีน (Breuninger, 2022) ดูเหมือนว่าโลกาภิวัตน์มาถึงจุดสิ้นสุดหรือไม่ หรือการพึ่งพาตลาดภายในประเทศจะช่วยให้สามารถรักษาสถานะทางอำนาจเดิมไว้ได้ แต่ระเบียบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมใหม่จะดำเนินไปอย่างไร ไม่ว่าคำถามหรือคำตอบจะเป็นอย่างไร สำหรับดุลอำนาจที่เกิดขึ้นหรือบทบาทที่เปลี่ยนแปลงไป ถ้าสหรัฐฯ ยังคงอยากรักษาความเป็นใหญ่ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องทำให้กลุ่มประเทศพันธมิตรหรือประเทศอื่นๆ ได้รับประโยชน์จากการลงทุนและการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ อย่างไรก็ตาม ดุลอำนาจที่เปลี่ยนแปลงไปกลับทำให้สหรัฐฯ จำเป็นต้องรักษาพันธมิตรรวมถึง การวางตัวในเวทีโลกและนโยบายระหว่างประเทศ ที่แสดงถึงความเป็นมหาอำนาจ แต่่นโยบายระหว่างประเทศของสหรัฐฯ แสดงให้เห็นว่านโยบายภายในประเทศมีความสอดคล้องควบคู่กับนโยบายระหว่างประเทศต่อการรักษาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของชาติ ในขณะเดียวกันความกังวลของหน่วยงานความมั่นคงดูเหมือนว่าการสูญเสียสถานะจะยิ่งชัดเจนมากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม สำหรับประเด็นของอุตสาหกรรมเซมิคอนดักเตอร์ การจำกัดอุตสาหกรรมเซมิคอนดักเตอร์ของจีนได้มีกฎหมายใหม่ของสหรัฐฯ ในเดือนตุลาคม ค.ศ. 2022 โดย

ฝ่ายบริหารของ ไบเดน เผยแพร่กฎหมายใหม่เกี่ยวกับการควบคุมการส่งออก โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรการสำหรับการขัดขวางเงินออกจากชิปเซมิคอนดักเตอร์บางตัวที่ผลิตขึ้นด้วยอุปกรณ์ของสหรัฐฯ จึงเป็นความพยายามต่อการชะลอตัวเทคโนโลยีของจีนและความก้าวหน้าทางการทหาร ข้อบังคับที่สำคัญ คือ การระงับจัดส่งอุปกรณ์ไปยังโรงงานของจีนที่ผลิตชิปลอจิกขั้นสูง (Logic Chips) จากบริษัท KLA Corp Lam Research Corp และ Applied Materials Inc ซึ่งเป็นผู้ผลิตชิปชั้นนำโดยกฎบางข้อที่กำหนดมาจากฝ่ายบริการจึงมีผลทันที ด้วยเหตุนี้ผลกระทบข้างต้นอาจทำให้อุตสาหกรรมการผลิตชิปของจีนหยุดชะงักได้ โดยการบังคับให้บริษัทสัญชาติอเมริกันและต่างชาติใช้เทคโนโลยีชิปของสหรัฐฯ แต่ถึงกระนั้นสำหรับสหรัฐฯ ไม่อาจดำเนินนโยบายประสบความสำเร็จ หากปราศจากความร่วมมือกับประเทศพันธมิตร ดังนั้นจึงมีความพยายามหารือกับต่างประเทศเช่นกัน (Nellis et al., 2022) การผลิตชิปขั้นสูงแต่ชิปดังกล่าวอยู่ในคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์การผลิตเซมิคอนดักเตอร์ ไปยังรายการควบคุมการค้า (Commerce Control List: CCL) ของกฎระเบียบการบริหารการส่งออก (Export Administration Regulations: EAR) โดยจำกัดความสามารถของบุคลากรของสหรัฐฯ ที่อยู่ในโรงงานผลิตสารกึ่งตัวนำ (Fabs) บางแห่งในจีน รวมไปถึงการเพิ่มข้อกำหนดใบอนุญาตใหม่สำหรับสินค้าบางรายการที่ส่งไปยังประเทศจีน และสินค้าบางรายการสำหรับซูเปอร์คอมพิวเตอร์ (Supercomputer) การพัฒนาหรือการผลิตเซมิคอนดักเตอร์ที่มุ่งไปสู่โรงงานในประเทศจีนส่งผลให้การเพิ่มข้อกำหนดใบอนุญาตจึงเป็นการตรวจสอบที่มีความเข้มข้นเพิ่มสูงขึ้นจากเจ้าหน้าที่ของสหรัฐฯ (Flanagan et al., 2022)

ด้วยเหตุนี้ลักษณะพิเศษของสงครามการค้าระหว่างสหรัฐฯ และจีน คือ การที่บทบาททางเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทต่อการแข่งขันระหว่างประเทศที่เพิ่มสูงขึ้นจึงเป็นเหตุให้สหรัฐฯ ต้องเพิ่มบทบาทของตนเองโดยไม่ใช้แค่ภายในประเทศ แต่ยังรวมไปถึงการเพิ่มบทบาททางเทคโนโลยีระหว่างประเทศ รวมไปถึงการเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนานาประเทศที่มีต่อสงครามการค้าในครั้งนี้ แต่ถึงกระนั้นสองประเทศมหาอำนาจที่มีขนาดเศรษฐกิจที่ใหญ่ การทำสงครามการค้าหรือขอบเขตของสงครามการค้าที่เพิ่มสูงขึ้น ทำให้การรักษาสถานะอำนาจเดิมของสหรัฐฯ มีความไม่แน่นอนสูงอย่างมาก ในแง่ของความไม่แน่นอน เนื่องจากความซับซ้อนมาจากปัจจัยที่มีความหลากหลายสำหรับการคงสถานะอำนาจเดิม ลักษณะพิเศษข้างต้นจึงสะท้อนให้เห็นว่ามีปัจจัยหรือตัวแปรมากกว่าสองประเทศขึ้นไปของสหรัฐฯ และจีน

แต่ยังรวมไปถึงปัจจัยจากผลประโยชน์ในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาและประเทศพันธมิตรที่จะเป็นตัวแปรสำคัญว่าสหรัฐฯ หรือจีน ใครย่อมได้รับความชอบธรรมจากการเป็นมหาอำนาจ⁶

7. พินิจบทบาททางเศรษฐกิจต่อการรักษา “สถานะ” อำนาจโลกของสหรัฐฯ

นับตั้งแต่การเปิดเสรีทางเศรษฐกิจและระเบียบโลกที่มีสหรัฐฯ เป็นผู้นำ ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของสหรัฐฯ ย่อมแปรเปลี่ยนไปตามการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของนานาประเทศ รวมไปถึงการเก็บเกี่ยวผลประโยชน์ของสหรัฐฯ ในการรักษาผลประโยชน์ของชาติ อย่างไรก็ตาม การผงาดขึ้นของจีนกลับทำให้เห็นความสามารถท้าทายตำแหน่งมหาอำนาจเดิมอย่างสหรัฐฯ ได้ในด้านเศรษฐกิจ การทหาร และเทคโนโลยี สิ่งเหล่านี้เป็นข้อเท็จจริงที่สหรัฐฯ จำเป็นต้องยอมรับ เมื่อกล่าวถึงการแข่งขันของสหรัฐฯ และจีน ที่เกิดขึ้นรวมถึงสงครามการค้าระหว่างสองฝ่าย จึงต้องพินิจถึงบทบาททางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในแง่ของการกำหนดระเบียบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม ต่อการรักษา “สถานะ” อำนาจทางเศรษฐกิจ รวมไปถึงแสดงให้เห็นว่าดุลอำนาจที่แปรเปลี่ยนสหรัฐฯ ภายใต้หัวอำนาจที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม กรณีของสงครามการค้าที่เกิดขึ้นในโลกยุคปัจจุบัน เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้สหรัฐฯ ต้องเผชิญกับความท้าทายและความไม่แน่นอน ด้วยเหตุนี้การพินิจถึงบทบาททางเศรษฐกิจของสหรัฐฯ จะช่วยให้เราสามารถเข้าใจได้ว่าภูมิหลังของสงครามการค้านั้นเกิดจากการสูญเสียหรือสั่นคลอนถึงสถานะบางประการที่ทำให้สหรัฐฯ นั้นต้องออกนโยบายในลักษณะก้าวร้าว

ความท้าทายของสหรัฐฯ มีสองประการสำคัญ ได้แก่ 1) ความท้าทายต่อระเบียบเศรษฐกิจระหว่างประเทศนำโดยสหรัฐฯ และ 2) เสถียรภาพทางการเมืองของโลก กล่าวโดยสรุปนั้นอาจกล่าวได้ว่าอำนาจทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นของจีนสามารถท้าทายกฎเกณฑ์และอนุสัญญาของระบบเศรษฐกิจโลกที่สหรัฐฯ เป็นผู้จัดระเบียบไว้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้สหรัฐฯ ต้องทบทวนนโยบายทางการเมืองและเศรษฐกิจในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกับประเทศกำลังพัฒนาเพื่อรักษาบทบาทผู้นำของเศรษฐกิจโลก ในแง่ของเสถียรภาพทางการเมือง ระบบที่สหรัฐฯ ที่ซึ่งจัดระเบียบไว้อาจถูกสั่นคลอนได้ง่ายมากขึ้น จากการขยายอิทธิพลทางภูมิรัฐศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในทะเลจีนใต้หรือเอเชียใต้ ด้วยเหตุนี้ความท้าทายที่นอกเหนือจากระเบียบระหว่างประเทศ การปรับปรุงกองทัพให้มีความทันสมัยทำให้ความท้าทายในเอเชียแปซิฟิกมีความสำคัญเช่นกัน สำหรับสหรัฐฯ การเผชิญหน้ากับจีนจึงต้องยอมรับว่าในโลกยุคใหม่จีนถือเป็นคู่แข่งทางยุทธศาสตร์ที่สำคัญ การเตรียมความพร้อมทางการเมือง การทหาร เครื่องมือ

⁶ ความมั่นคงด้านเทคโนโลยี ในที่นี้ ผู้เขียนหมายถึง องค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีทางการเมืองและการทหารและพาณิชย์ของประเทศ ที่จะเป็นตัวกำหนดตัวแปรว่าสามารถครอบครองความเป็นผู้นำด้านเทคโนโลยีได้ เป็นต้น

ทางการเมือง และเครื่องมือเศรษฐกิจภายในประเทศเพื่อรับมือกับจีน โดยสิ่งที่สำคัญ คือ การไม่ให้จีนกลายเป็นเจ้าโลกหรือมีอำนาจในเอเชียเพื่อรักษาความเป็นใหญ่ของสหรัฐฯ บนภูมิภาคเหล่านี้ รวมไปถึงการหาพันธมิตรในการเผชิญหน้ากับ (Hang, 2017, pp. 47-64) เมื่อพินิจถึงความพยายามรักษาสถานะเดิมของสหรัฐฯ ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของจีน กำลังท้าทายสถานะเดิมที่สหรัฐฯ ดำรงรักษาไว้

อย่างไรก็ตาม สงครามการค้าจึงเป็นกลยุทธ์ในการกำหนดระเบียบโลกใหม่ โดยสะท้อนให้เห็นว่าการทำสงครามการค้าเป็นผลพวงจากการมีอำนาจหลากหลายชั่วเกิดขึ้นจากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่สามารถทัดเทียมกับสหรัฐฯ ได้ ทั้งนี้ ดูเหมือนว่ากลยุทธ์ที่นำมาใช้ไม่ได้มีประสิทธิภาพเหมือนในอดีตกรณีของญี่ปุ่น โดยทรมัปดาห์คาดว่าสงครามการค้าและมาตรการที่นำมาใช้และความพยายามในการจำกัดการเข้าถึงเทคโนโลยีของสหรัฐฯ จะทำให้แผนการ Made in China 2025 ต้องประสบปัญหาจากการพึ่งพาอุตสาหกรรมภายในประเทศ แต่ดูเหมือนว่าจะไม่ได้เป็นผลถึงแม้จีนได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจต่อทุนการบริโภคและการผลิตสินค้าก็ตาม (Dorsey, 2019) ดังนั้น กลยุทธ์เดิมไม่อาจได้ผลเนื่องจากปัจจัยทางเศรษฐกิจของจีนซึ่งมีกลไกและเป็นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ กล่าวคือ เศรษฐกิจจีนไม่ได้พึ่งพาสหรัฐฯ มากเมื่อเทียบกับประเทศต่างในอดีตเช่นญี่ปุ่น ด้วยเหตุนี้เมื่อปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจยึดโยงภายในประเทศมาตั้งแต่ต้น ประสิทธิภาพของมาตรการกีดกันทางการค้าของสหรัฐฯ จึงไม่ได้ผลตามความต้องการ ดังนั้น สหรัฐฯ อาจนำไปสู่การให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเทคโนโลยีภายในประเทศมากขึ้น

นอกจากระเบียบโลกของสหรัฐฯ แบบเสรีนิยมซึ่งเป็นกลไกต่อการดำรงรักษาสถานะทางอำนาจและอำนาจทางเศรษฐกิจในโลกที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น ทำให้บทบาทและสถานะทางอำนาจของสหรัฐฯ จึงเปลี่ยนแปลงไป แต่ทั้งนี้ตัวแสดงในเวทีโลกที่เพิ่มมากขึ้นทำให้กรอบการวิเคราะห์ยังมีความซับซ้อนและมีพลวัตมากขึ้น แต่ถึงกระนั้นดุลอำนาจเหล่านี้จะมีอำนาจต่อรองมากน้อยหรือไม่ ขึ้นอยู่กับลักษณะทางภูมิรัฐศาสตร์ที่ตัวแสดงเหล่านั้นดำรงอยู่ รวมไปถึงผลประโยชน์ของชาติต่างๆ ที่พึงจะได้รับผลกระทบจากสงครามการค้า ดังนั้น ข้อเท็จจริงที่สำคัญ คือ ตัวแสดงที่มีมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นกลุ่มประเทศที่มีความสำคัญในด้านพลังงานน้ำมัน หรือปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์ที่บรรดาต่างประเทศดำรงอยู่ ย่อมทำให้สหรัฐฯ มี “ต้นทุน” ที่เพิ่มสูงขึ้นต่อการดำรงรักษาสถานะความเป็นเจ้าโลกภายใต้ระเบียบแบบแผนของสหรัฐฯ ดังนั้น นโยบายการต่างประเทศของสหรัฐฯ จึงมีแนวโน้มสร้างความสัมพันธ์ที่หลากหลายมากขึ้นต่อประเทศต่างๆ แต่สิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่ข้อสรุปในมิติใด การเจรจา การทำสงคราม หรือความร่วมมือ ซึ่งแน่นอนว่าแนวโน้มต่างๆ มีแนวทางที่เป็นไปได้หมด ในทัศนะของผู้เขียนแนวทางสำคัญในระยะยาว อาจนำไปสู่การเจรจาระหว่างสองชาติ โดยเฉพาะในเรื่องของ

“เทคโนโลยี” และ “ทรัพยากร” สิ่งเหล่านี้เป็นประเด็นสำคัญอาจเกิดขึ้นและในประเด็นของ “ภูมิอากาศ” ที่เป็นปัญหาระยะยาว อาจเป็นไปได้ว่า หากชาติใดสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวทางภูมิอากาศได้ ชาตินั้นอาจถือครองความเป็นใหญ่ แต่ทั้งนี้ก็ไม่อาจหลุดพ้นในเรื่อง “บทบาทเทคโนโลยี” ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

เมื่อพินิจถึงบทบาททางเศรษฐกิจต่อการรักษาสถานะอำนาจเดิม ความท้าทายในการรักษาสถานะอำนาจเดิมของสหรัฐฯ จึงสรุปได้ว่า ความท้าทายโดยส่วนใหญ่ต่อการรักษาอำนาจเดิมต่อการเป็นผู้จัดระเบียบโลก คือ “ต้นทุน” ที่เพิ่มสูงขึ้นต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยเฉพาะความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจที่บรรดาแต่ละประเทศมีผลประโยชน์ที่แตกต่างกันตามความต้องการจากที่ตั้งด้านภูมิรัฐศาสตร์และภูมิเศรษฐศาสตร์ แต่ถึงกระนั้นบรรดาประเทศต่างๆ ย่อมอาศัยบทบาทของสหรัฐฯ มาถ่วงดุลอำนาจกับจีน ด้วยเหตุนี้ความท้าทายดังกล่าวจึงเป็นความไม่แน่นอนต่อสถานการณ์ระหว่างประเทศที่เกิดขึ้น เช่น กรณีของไต้หวัน ข้อพิพาททะเลจีนใต้ และสงครามยูเครน-รัสเซีย ฯลฯ สถานการณ์เหล่านี้ทำให้สหรัฐฯ แบกต้นทุนต่อการดำรงรักษาระเบียบโลกเสรีของตนที่เพิ่มสูงขึ้น จึงเป็นเหตุที่ว่าความท้าทายในปัจจุบันของสหรัฐฯ จึงมีแนวโน้มไปสู่ความพยายามพึ่งพาตลาดภายในประเทศมากกว่าตลาดต่างประเทศ แต่ถึงกระนั้นความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจในประเทศกำลังพัฒนาและประเทศพันธมิตรย่อมมีความสำคัญต่อการจัดระเบียบโลกของสหรัฐฯ

การจัดลำดับความสำคัญของสหรัฐฯ จากความท้าทายที่เผชิญอยู่ จึงกล่าวได้ว่าการรักษาสถานะอำนาจเดิมของตน ขึ้นอยู่กับการวางตัวและการใช้ประโยชน์ของประเทศพันธมิตรและประเทศกำลังพัฒนาเพราะผลประโยชน์ดังกล่าวจากความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจและระเบียบโลกเสรีของสหรัฐฯ จึงเป็นผลประโยชน์แห่งชาติของสหรัฐฯ ด้วยเช่นกัน

ดังนั้น ความแตกต่างระหว่างการแข่งขันทางภูมิรัฐศาสตร์และภูมิเศรษฐศาสตร์ในปัจจุบัน (สหรัฐฯ กับจีน) และอดีต (สหรัฐฯ กับสหภาพโซเวียต) จึงมีความแตกต่างกันในเชิงยุทธศาสตร์ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในแต่ละประเทศ และผลประโยชน์ที่แตกต่างกัน แต่ข้อสังเกตของผู้เขียนสำหรับความแตกต่างการแข่งขันทั้งสองปัจจัยระหว่างสหรัฐฯ กับจีนในปัจจุบันและสหภาพโซเวียต (รัสเซียในปัจจุบัน) มีความสอดคล้องหรือจตุรร่วม

ภูมิรัฐศาสตร์และภูมิเศรษฐศาสตร์จากการแข่งขันในอดีตและปัจจุบัน จตุรร่วมสำคัญคือ ความพยายาม “ขยายอิทธิพลเหนือประเทศเพื่อนบ้าน” ในกรณีของสหภาพโซเวียตชัดเจนว่าเพื่อขยายอุดมการณ์ของค่ายคอมมิวนิสต์เพื่อแย่งชิงต่อการเป็นผู้จัดระเบียบโลก แต่ระบบเศรษฐกิจของสหภาพโซเวียตไม่ได้มีประสิทธิภาพเทียบเท่ากับค่ายเสรีนิยมของสหรัฐฯ ดังนั้นการแข่งขันทางภูมิรัฐศาสตร์จึงเป็นการขยายอุดมการณ์ทางการเมือง วัฒนธรรม และเศรษฐกิจไปในประเทศต่างๆ ผนวกกับบริบทของยุคสมัยที่ต่อต้านอาณานิคมและจักรวรรดินิยม แต่ทั้งนี้

การสนับสนุนและการแข่งขันจากทั้งสหรัฐฯ และสหภาพโซเวียต จึงผสมผสานการใช้อำนาจทางการทหาร และระบบเศรษฐกิจที่ทั้งสองฝ่ายใช้ในการขยายอิทธิพลและบทบาทของตนเอง

ด้วยเหตุนี้ข้อแตกต่างในบริบทปัจจุบันการแข่งขันทางภูมิรัฐศาสตร์ ไม่ได้เพื่อขยายอุดมการณ์เพื่อขยายบทบาทของตนเอง เพราะเศรษฐกิจของจีนเป็นระบบตลาด ดังนั้นการแข่งขันทางภูมิรัฐศาสตร์ ไม่ได้มีความรุนแรงเท่ากับสหภาพโซเวียต แต่ปฏิเสธไม่ได้ว่าประเด็นเรื่องภูมิรัฐศาสตร์จึงเป็นตัวกำหนดต่อระเบียบโลก ดังนั้น ประเด็นข้างต้นจึงมีผลต่อการสะสมความตึงเครียดระหว่างประเทศ แต่สำหรับปัจจัยด้านภูมิเศรษฐศาสตร์ในยุคปัจจุบันมีความสนใจมากที่จีนต้องการแหล่งทรัพยากร เนื่องจากผลพวงของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจภายในประเทศและการขยายอิทธิพลทางเศรษฐกิจผ่านโครงการ BRI ดังนั้น สหรัฐฯ จึงใช้กลยุทธ์ทางภูมิรัฐศาสตร์มากกว่าต่อการปิดล้อมจีน แต่ในกรณีของอุตสาหกรรมเซมิคอนดักเตอร์ เป็นที่ประจักษ์ได้ว่า ทรัพยากรทางความรู้และเทคโนโลยี มีความสำคัญต่อการดำรงรักษาความเป็นผู้นำด้านเทคโนโลยี จึงเป็นความซับซ้อนการดำรงรักษาสถานะอำนาจเดิมของสหรัฐฯ ในปัจจุบัน แต่ข้อสังเกตของผู้เขียนความกังวลของสหรัฐฯ เกี่ยวกับเซมิคอนดักเตอร์ อาจเป็นเรื่องของความมั่นคงทางการทหาร เนื่องจากเทคโนโลยีข้างต้นสามารถนำมาประยุกต์ใช้ทางการทหารได้ ในขณะเดียวกันหากมีเทคโนโลยีทางการทหารที่เหนือย่อมส่งผลต่อความมั่นคงต่อสหรัฐฯ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

จึงสรุปได้ว่า ความแตกต่างในอดีตทั้งการแข่งขันทางภูมิรัฐศาสตร์และภูมิเศรษฐศาสตร์ คือ ผลประโยชน์และความมั่นคง ที่แตกต่างกันของยุคสมัย กล่าวคือ ในอดีตผลประโยชน์และความมั่นคงอาจอยู่ที่การแย่งชิงพื้นที่ทางอุดมการณ์ เศรษฐกิจ และการแข่งขันด้านเทคโนโลยี อวกาศ แต่ในปัจจุบันผลประโยชน์และความมั่นคงข้างต้นกลับมีความซับซ้อน แต่สรุปได้ว่า ผลประโยชน์และความมั่นคงในปัจจุบันต่อการแข่งขันทั้งสองปัจจัย คือ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการเป็นผู้นำด้านเทคโนโลยี ด้วยเหตุนี้แนวโน้มของสหรัฐฯ จึงต้องเสริมสร้างบทบาทตนเองด้านเทคโนโลยี โดยเฉพาะการถ่ายทอดองค์ความรู้ทางเทคนิค ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าความแตกต่างดังกล่าวย่อมขึ้นอยู่กับผลประโยชน์ที่เปลี่ยนแปลงไปต่อยุคสมัยใหม่แต่ละยุค รวมไปถึงความมั่นคงของประเทศที่ไม่อาจเป็นความมั่นคงทางการทหารเพียงด้านเดียว ยังมี ความมั่นคงด้านเศรษฐกิจและความมั่นคงด้านเทคโนโลยี

8. บทสรุป ข้อจำกัด และแนวทางการศึกษาเพิ่มเติม

สงครามการค้าระหว่างสหรัฐฯ และจีนมีความซับซ้อนและปัจจัยที่หลากหลายอย่างมาก แต่ความหลากหลายและความซับซ้อนเหล่านั้นกลับสะท้อนให้เห็นว่า บทบาททางเศรษฐกิจของสหรัฐฯ ไม่อาจเพียงพอต่อการดำรงรักษาสถานะทางอำนาจเดิม แต่ปัจจัยด้านบทบาททางเทคโนโลยีกลับมีความสำคัญมากขึ้น กล่าวคือ บทบาททางเทคโนโลยีจะเป็นตัวแปรต่อการเป็นผู้นำโลกที่เทคโนโลยีได้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งของโลกสมัยใหม่ ดังนั้น สหรัฐฯ จึงมีแนวโน้มต่อการเพิ่มงบประมาณการวิจัยและการพัฒนา (R&D) เพิ่มสูงขึ้นโดยเฉพาะในอุตสาหกรรมเซมิคอนดักเตอร์และความพยายามชะลอตัวความก้าวหน้าเทคโนโลยีของจีน ในอีกด้านหนึ่งของสงครามการค้าแสดงให้เห็นว่าสหรัฐฯ มีความไม่มั่นใจต่อสถานะของตนเองที่ดำรงอยู่ เนื่องจากมาตรการที่ทรัมป์ใช้ เป็นไปเพื่อจัดระเบียบการค้าใหม่ แต่ดูเหมือนว่าประสิทธิภาพจะไม่เป็นผลตามความต้องการ

อย่างไรก็ตาม ข้อสรุปต่อการรักษาสถานะอำนาจเดิมของสหรัฐฯ ผ่านเหตุการณ์ของสงครามการค้ากลับมีภูมิหลังที่แฝงไปด้วยผลประโยชน์ของชาติจากการเป็นผู้จัดระเบียบโลก การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของจีนจึงสั่นคลอนผลประโยชน์เหล่านั้น การแข่งขันทางภูมิรัฐศาสตร์และภูมิเศรษฐศาสตร์ดูเหมือนว่าสหรัฐฯ ให้ความสำคัญการแข่งขันด้านภูมิรัฐศาสตร์เป็นพิเศษ ส่วนในเรื่องของภูมิเศรษฐศาสตร์แนวโน้มในระยะยาวเป็นไปในลักษณะของการสร้างความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศ โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาในภูมิภาคเอเชียเพื่อสกัดกั้นอิทธิพลต่อจีนในภูมิภาค จากปัจจัยด้านผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเป็นนัยสำคัญ ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าดุลอำนาจและความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ทำให้สหรัฐฯ มีต้นทุนการรักษาสถานะอำนาจเดิมที่เพิ่มสูงขึ้น ดังนั้น จึงมีความพยายามใช้ประโยชน์จากประเทศพันธมิตรเพื่อสกัดกั้นจีน เพื่อลดต้นทุนที่สหรัฐฯ แบกรับ เป็นต้น

ข้อจำกัดจากการศึกษา พบว่า “พลวัต” ในโลกยุคใหม่มีผลต่อการดำรงรักษาสถานะทางอำนาจจึงทำให้มิติต่อการตีความและคาดการณ์เป็นไปได้ยาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “แรงจูงใจ” ต่อนานาประเทศที่มีต่อสหรัฐฯ และจีน ดังนั้น การตีความต่อการดำรงรักษาสถานะทางอำนาจจึงเป็นสิ่งที่มีความซับซ้อนเกินกว่าจะนำปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งมาเป็นกรอบในการศึกษา อย่างไรก็ตาม ในบทความชิ้นนี้ผู้เขียนศึกษาในประเด็นของการรักษาสถานะทางอำนาจและบทบาทที่แปรเปลี่ยนไปทั้งในเรื่องเศรษฐกิจและดุลอำนาจ แต่เห็นได้ว่ามิติทางวัฒนธรรมในแต่ละประเทศยังส่งผลให้สถานะนำของสหรัฐฯ ต่อการรักษาสถานะอำนาจเดิม

แนวทางการศึกษาเพิ่มเติมมีดังนี้

- (1) ปัจจัยทางภูมิอากาศต่อบทบาททางเศรษฐกิจระหว่างสหรัฐฯ และจีนในการรักษาภาพลักษณ์ของชาติ
- (2) ปัญหาความขัดแย้งกรณีสงครามยูเครน-รัสเซีย ต่อการดำรงสถานะทางอำนาจของสหรัฐฯ
- (3) แนวทางการเจรจาความขัดแย้ง ในกรณีการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาบริษัทสัญชาติอเมริกัน

ผู้เขียนจึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแนวทางการศึกษาเพิ่มเติมเหล่านี้ จะเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านในการทำความเข้าใจมหาอำนาจของสหรัฐฯ มากยิ่งขึ้นและศึกษาความเป็นไปของระเบียบโลกหลังจากนี้ รวมไปถึงบทความชิ้นนี้จะเป็นประโยชน์แก่การวิเคราะห์และการตีความต่อการรักษาสถานะอำนาจเดิมของสหรัฐฯ เพิ่มเติมมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- กฤษฎณา ไวสำรวจ, และรังสรรค์ สุคำภา. (2564). สงครามทางการค้าสหรัฐฯอเมริกา-จีน: ปฐมเหตุการต่อสู้แข่งขันและผลกระทบ. *วารสารปริชาต*, 34(1), 253-258.
- จิตติภัทร พูนขำ. (2553). พินิจทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศแนวสังคมนิยมใหม่ (Neorealism): ว่าด้วยความเป็นเจ้าของของสหรัฐอเมริกากับดุลแห่งอำนาจในยุคหลังสงครามเย็น. *วารสารสังคมศาสตร์*, 4(1), 1-31.
- ชลดา เศวตศิลา. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศด้านเศรษฐกิจของจีน-สหรัฐอเมริกา (ค.ศ. 1978-2015). *วารสารรัฐศาสตร์วิจารณ์*, 6(12), 153-176.
- ธโรธร ตูทองคำ. (2559). แนวคิด ทฤษฎี ตัวแบบและแนวทางการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ: การจัดกลุ่มทางความคิดและสาระสำคัญจากแนวคิดกระแสหลักช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 20. *วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์*, 7(2), 129-133.
- บรรจง ไชยลังกา. (2559). ระเบียบโลกใหม่ของจีน: วิเคราะห์ตามทฤษฎีสัจนิยมใหม่. *วารสารสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ*, 7(2), 19-29.
- ปริญญาน นวลเปียน. (2563). ทฤษฎีความขัดแย้งแบบอสมมาตร: การพิจารณาเกี่ยวกับกลยุทธ์และผลลัพธ์. *วารสารรัฐศาสตร์วิจารณ์*, 7(13), 3-6.
- ประชาชาติธุรกิจ. (12 ธันวาคม 2565). TSMC ผุดโรงงานชิปขั้นสูงในสหรัฐฯ ล่อการค้าเสรีโลกาภิวัตน์สิ้นสุดแล้ว?. ประชาชาติธุรกิจ. <https://www.prachachat.net/ict/news-1146248>
- ปติ ศรีแสงนาม. (27 พฤษภาคม 2562). จากสงครามการค้า สู่วิกฤตเทคโนโลยี และการช่วงชิงความเป็นผู้จัดระเบียบโลก. The101.World. <https://www.the101.world/from-trade-war-to-tech-war/>
- อิสริยะ ไพรีพ่ายฤทธิ์. (23 พฤศจิกายน 2564). ปัญหาชิปขาดตลาด ผลสะท้อนต่อภูมิรัฐศาสตร์โลก. The101.World. <https://www.the101.world/whats-behind-the-chip-shortage/>
- อาร์ม ตั้งนิรันดร. (7 มิถุนายน 2562). สงครามการค้าจีน-สหรัฐฯ จะจบอย่างไร?. The101.World. <https://www.the101.world/next-step-of-us-and-china-trade-war/>
- Pagon Gatchalee. (26 พฤษภาคม 2562). สงครามการค้า ‘จีน-อเมริกา’: สงครามแห่งการสูญเสียของทุกฝ่าย. TheMatter. <https://thematter.co/thinkers/china-vs-usa-trade-war/77688>

ภาษาอังกฤษ

- Breuninger, K. (2022, December 15). *U.S. Slaps Restrictions on Chinese Chipmaker and Other Companies Over National Security Worries*. CNBC. <https://www.cnbc.com/2022/12/15/us-slaps-restrictions-on-chinese-chipmaker-and-other-companies-over-national-security-worries.html>
- Becker, E. S., Fischer, A. N., Moeller, V. E., Oresman, M., & Rosenberg, T. S. (2020, October 29). *Trump vs. Biden: An International Trade Briefing*. Pillsbury. <https://www.pillsburylaw.com/en/news-and-insights/election-international-trade-trump-biden.html>
- Dorsey, M. J. (2019). *Trump's Trade Wars: A New World Order? (Mideast Security and Policy Studies No. 166)*. JSTOR. <http://www.jstor.com/stable/resrep24339>
- Flanagan, L. P., Strosnider A. K., Lichtenbaum, P., Carlson, E., Rademaker, S., Goldstein, A. C., S.-Z., Eric., Bartenstein, C. S., Williams, N. J., Johnson A. L., & Garth, C. (2022, October 10). *U.S. Imposes Additional Export Controls Restrictions on Advanced Computing and Semiconductor Manufacturing Items*. Covington. <https://www.cov.com/en/news-and-insights/insights/2022/10/us-imposes-additional-export-controls-restrictions-on-advanced-computing-and-semiconductor-manufacturing-items>
- Grieco, K. A. (2022, January 19). *The China-US Space Race Is a Myth*. TheDiplomat. <https://thediplomat.com/2022/01/the-china-us-space-race-is-a-myth/>
- Hu, W. (2020). The United States, China, and the Indo-Pacific Strategy: The Rise and Return of Strategic Competition. *The China Review*, 20(3), 127-142.
- Hang, N. T. T. (2017). The Rise of China: Challenges, Implications, and Options for the United States. *Indian Journal of Asian Affairs*, 30(1/2), 47-64.
- Jain, R. (2018). China's Economic Expansion in South Asia: Strengths, Challenges and Opportunities. *Indian Journal of Asian Affairs*, 31(1/2), 21-36.
- Kluger, J. (2022, August 26). *China Will Ultimately Overtake the U.S. in Outer Space, A New Study Warns*. Time. <https://time.com/6208992/china-us-space/>

- Kurecic, P. (2015). Geoeconomic and Geopolitical Conflicts: Outcomes of the Geopolitical Economy in a Contemporary World. *World Review of Political Economy*, 6(4), 522-543.
- Levine, A. D. (2020). Made in China 2025: China's Strategy for Becoming a Global High-Tech Superpower and its Implications for the U.S. Economy, National Security, and Free Trade. *Journal of Strategic Security*, 13(3), 1-16.
- Mishra, V. (2022, September 8). *From Trump to Biden, Continuity and Change in the US's China Policy*. Observer Research Foundation. <https://www.orfonline.org/research/from-trump-to-biden-continuity-and-change-in-the-uss-china-policy/>
- Mastanduno, M. (2009). System Maker and Privilege Taker: U.S. Power and the International Political Economy. *World Politics*, 61(1), 121-154.
- Nellis, S., Freifeld, K., & Alper, A. (2022, October 10). *U.S. Aims to Hobble China's Chip Industry with Sweeping New Export Rules*. Reuters. <https://www.reuters.com/technology/us-aims-hobble-chinas-chip-industry-with-sweeping-new-export-rules-2022-10-07/>
- Rasmus, J. (2018). Trump's Deja Vu China Trade War. *World Review of Political Economy*, 9(3), 346-363.
- Taillard, M. (2018). *Economics and Modern Warfare: The Invisible Fist of the Market* (2nd ed.). Palgrave Macmillan.
- Willige, A. (2016, December 5). *The World's Top Economy: the US vs China in Five Charts*. World Economic Forum. <https://www.weforum.org/agenda/2016/12/the-world-s-top-economy-the-us-vs-china-in-five-charts/>
- Zhang, Y. (2018). The US-China Trade War: A Political and Economic Analysis. *Indian Journal of Asian Affairs*, 31(1/2), 53-74.